

Uchwała Nr XXXVII/215/2022
Rady Gminy Świdziebnia
z dnia 28 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świdziebnia na lata
2023 – 2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2022 r. poz. 559 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.²⁾) Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świdziebnia na lata 2023 – 2028 w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jarosław Cyrankowski

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1005, poz. 1079 i poz. 1561.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2270 oraz z 2022 r. poz. 1, poz. 66, poz. 1079, poz. 1692, poz. 1700, poz. 1812, poz. 1967 i poz. 2127.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŚWIEDZIEBNIA NA LATA 2023 – 2028

Świdziebnia 2022

Spis treści

Wstęp	3
1. Cel i proces tworzenia strategii	4
1.1. Przesłanki i podstawy prawne opracowania strategii	4
1.2. Określenie horyzontu czasowego strategii	6
2. Charakterystyka Gminy Świdziebnia	6
2.1. Podstawowe informacje o gminie	6
2.1.1. Położenie geograficzne	6
2.1.2. Powierzchnia. Podział administracyjny	7
2.1.3. Ludność	8
2.1.4. Wykształcenie i edukacja	10
2.1.5. Kultura i sport	18
2.1.6. Ochrona zdrowia	23
2.2. System pomocy społecznej w gminie	24
2.2.1. Instytucje realizujące zadania pomocy społecznej	25
2.2.2. Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną w gminie	29
2.3. Podstawowe problemy społeczne i ich identyfikacja	32
2.3.1. Bezrobocie	33
2.3.2. Osoby niepełnosprawne, ludzie starzy, przewlekle chorzy	37
2.3.3. Alkoholizm oraz przemoc w rodzinie	43
2.3.4. Kompleksowe wsparcie dla rodziny	52
2.3.5. Ochrona zdrowia	56
2.4. Analiza SWOT	57
3. Kierunki rozwoju gminy	58
3.1. Wizja	58
3.2. Cele	58
3.2.1. Cele główne	58
3.2.2. Cele szczegółowe	58
4. Zarządzanie realizacją strategii	72
4.1. Odpowiedzialność za koordynację realizacji strategii	72
4.2. Wdrażanie i monitoring strategii	72
4.3. Wskazanie sposobów dokonywania zmian strategii	73

Wstęp

W dobie przemian społeczno – gospodarczych we współczesnym świecie można zauważyć różnego rodzaju dysproporcje w sferze warunków życia społeczeństwa.

Przemiany te niosą ze sobą wiele pozytywnych efektów, ale istnieje także szereg negatywnych skutków. Można je określić jako zjawiska i problemy dezorganizacji społecznej. W tym celu należy je diagnozować poprzez stworzenie długotrwałego i spójnego planu działań, zmierzającego do osiągnięcia optymalnych rozwiązań w zakresie polityki społecznej.

Strategia wskazuje najważniejsze problemy społeczne mieszkańców w kontekście uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych gminy. Jest także drogowskazem pokazującym sposoby eliminacji takich negatywnych zjawisk, jak: rozwarstwienie społeczne, marginalizacja oraz wszelkiego rodzaju nierówności społeczne. Daje wytyczne do bardziej efektywnego wykorzystania potencjału gminy i wyznacza priorytety oraz działania.

Do zdiagnozowania problemów dotyczących mieszkańców Gminy Świdziebnia posłużyły dane Urzędu Gminy Świdziebnia, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni, Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy, a także dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, jak również innych urzędów i instytucji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu poprawy zjawisk występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków życia i lepszego zaspokojenia potrzeb wybranych kategorii osób i rodzin.

1. Cel i proces tworzenia strategii

1.1. Przesłanki i podstawy prawne opracowania strategii

Podstawą prawną opracowania strategii jest art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), który wskazuje, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 2241),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2022 r. poz. 1205),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2022 r. poz. 1324 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2022 r. poz. 1577),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.),

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty itd.

Opracowując lokalną strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono także następujące dokumenty:

- Narodową Strategię Integracji Społecznej,
- Strategię Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2030,
- Strategię Polityki Społecznej Województwa Kujawsko Pomorskiego do roku 2030,
- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Brodnickim na lata 2022 – 2026.

1.2. Określenie horyzontu czasowego strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świdziebnia obejmuje swoim zasięgiem czasowym okres od 2023 roku do 2028 roku. Zakłada się, iż przyjęty 6 letni horyzont czasowy pozwoli na zrealizowanie zaplanowanych zamierzeń, dokonanie oceny skuteczności obranych kierunków zmian oraz pozwoli ocenić efektywność tworzonych nowych struktur pomocy społecznej na terenie gminy

2. Charakterystyka Gminy Świdziebnia

2.1. Podstawowe informacje o gminie

2.1.1. Położenie geograficzne

Gmina Świdziebnia położona jest w północno – wschodniej części województwa kujawsko – pomorskiego, w granicach historycznej Ziemi Dobrzyńskiej. Gminy sąsiadujące to: Górzno, Bartniczka, Brodnica, Osiek, Rypin, Skrwilno i Gmina Lubowidz, położona w województwie mazowieckim.

Rysunek 1 Gmina Świdziebnia na mapie powiatu

Gmina Świdziebna jest jedną ze 144 gmin województwa kujawsko – pomorskiego wraz z 9 gminami tworzy powiat brodnicki.

Ponad 17% powierzchni gminy zajmują lasy, a północno-wschodnia część gminy obejmująca kompleks leśny i Jezioro Księża leży w granicach Górznieńsko - Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego.

Gminę charakteryzuje względnie niewielkie zróżnicowanie krajobrazu i warunków naturalnych.

Gmina położona jest z dala od ośrodków przemysłowych, przez jej obszar nie przebiegają linie kolejowe i ważne ciągi komunikacyjne. Jest to teren wybitnie rolniczy z dużym kompleksem sadowniczym i szkółkarskim.

2.1.2. Powierzchnia. Podział administracyjny

Gmina Świdziebna zajmuje powierzchnię 104 km². Na terenie gminy znajduje się 19 miejscowości, z czego 16 to wsie sołeckie: Chlebowo, Dzierżno, Granaty, Grzęby, Janowo, Kłusno, Księża, Mełno, Michałki, Okalewko, Rokitnica Nowa, Rokitnica Wieś, Świdziebna, Zasadki, Zasady, Zduny.

Rysunek 2 Gmina Świdziebna

Współczesna sieć osadnicza w Gminie Świdziebnia została ukształtowana przez różnorodne czynniki społeczne, ekonomiczne, polityczne, technologiczne, organizacyjne oraz fizjologiczne. Miejscowości są zróżnicowane wielkościowo, a także pod względem charakteru zabudowy.

2.1.3. Ludność

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku naszą gminę zamieszkiwało 5072 mieszkańców, w tym 2509 kobiet i 2563 mężczyzn.

Gmina Świdziebnia należy do gmin wiejskich, gdzie średnia gęstość zaludnienia gminy wynosi około 49 osób/km². Analizując strukturę mieszkańców gminy pod względem płci obserwujemy niewielką przewagę liczebną mężczyzn, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Liczba mieszkańców gminy w latach 2012 – 2021

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kobiety	2 576	2 562	2 564	2 556	2 540	2 545	2 537	2 533	2516	2509
Mężczyźni	2 684	2 647	2 670	2 648	2 631	2 654	2 668	2 628	2600	2563
Ogółem	5 260	5 209	5 234	5 204	5 171	5 199	5 205	5 161	5 116	5 072

Źródło: Baza demografia GUS

Gmina Świdziebnia w 2021 roku miała ujemny przyrost naturalny wynoszący -6. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,1792 na 1000 mieszkańców Gminy Świdziebnia. W 2021 roku w gminie wystąpiło 65 zgonów i 59 urodzeń.

Lokalną ludność w większości stanowią osoby w sile wieku. Według podziału procentowego łączna liczba ludności w wieku do 19 roku życia stanowi ok. 23% mieszkańców. Natomiast osoby w wieku powyżej 60 lat stanowią ok. 21% mieszkańców. Strukturę wiekową mieszkańców gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Ludność w Gminie Świdziebnia w 2021 r. (stan na wg grup wieku i płci)

Grupa wiekowa Płeć	0-9 lat	10-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	70-79 lat	80 i więcej lat	Razem
Kobieta	273	275	370	355	318	302	279	192	145	2509
Mężczyzna	283	325	394	433	345	312	284	131	56	2563
Razem	556	600	764	788	663	614	563	323	201	5072

Źródło: Baza demografia GUS

Biorąc pod uwagę wiek ekonomiczny ludność należy podzielić na trzy grupy: osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dane dotyczące w/w podziału dotyczące Gminy Świdziebnia przedstawia poniższa tabela.

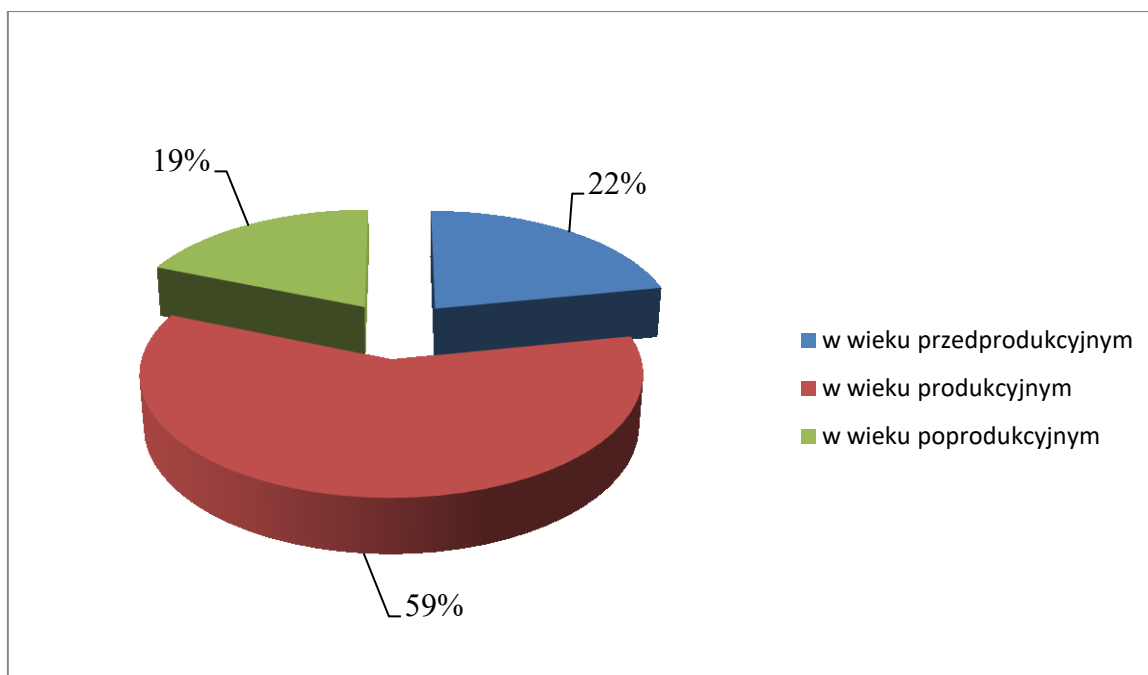
Tabela 3 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w latach 2012 – 2016

Rok	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
2017	1063	3256	880
2018	1072	3238	895
2019	1064	3182	915
2020	1078	2996	922
2021	1083	2943	929

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS (Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania)

Z danych tabeli wynika, że w gminie w latach 2017 – 2021 występował sukcesywny spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. Natomiast w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym ich liczba z roku na rok wzrastała. Na przestrzeni analizowanego okresu liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o około 5,6%.

Rysunek 3 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największą grupą wśród lokalnej ludności są osoby w wieku produkcyjnym, co stanowi 59% ogółu mieszkańców, tj. 2 943 osoby, w tym 1 317 kobiet i 1 626 mężczyzn. W wieku przedprodukcyjnym jest 22% mieszkańców tj. 1 083 osoby, w tym 520 kobiet i 563 mężczyzn. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 19% mieszkańców tj. 929 osób w tym 614 kobiet i 315 mężczyzn.

2.1.4. Wykształcenie i edukacja

Analiza aktualnego poziomu wykształcenia ludności napotyka na poważną barierę informacyjną, gdyż ostatnie opublikowane wyniki badań w tym zakresie pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2002 roku. Wyniki badań w powyższym zakresie zgromadzone w ramach Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2021 zostaną udostępnione w 2023 roku. Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że największą grupę ludności pod względem

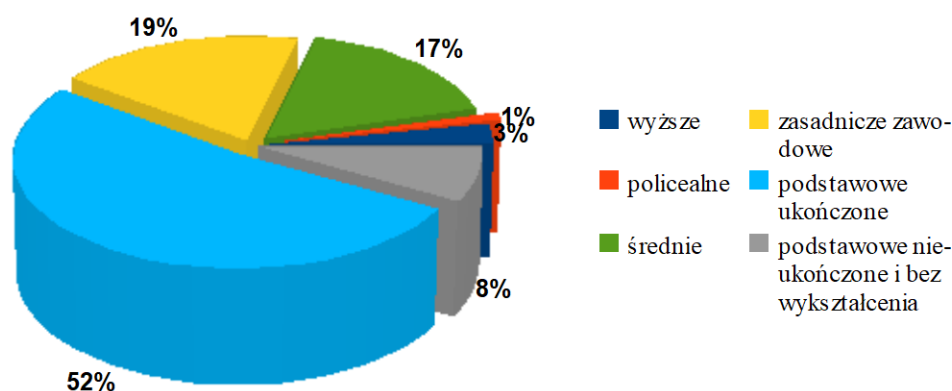
wykształcenia stanowią ludzie z wykształceniem podstawowym 51,86 %. Kolejna grupa ludności 18,56% legitymuje się wykształceniem zawodowym, 16,69 % ludności legitymuje się wykształceniem średnim, a 1,24 % wykształceniem policealnym. Wykształcenie wyższe posiada 3,19 % mieszkańców gminy.

Tabela 4 Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w Gminie Świdziebnia w 2002 roku na tle Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Wyszczególnienie	Ogółem	Wykształcenie					
		Wyższe	Policealne	Średnie	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe	Niepełne podstawowe i bez wykształcenia
Świdziebnia	4096	131	51	685	762	2129	338
	100%	3%	1%	17%	19%	52%	8%
Województwo Kuj.- Pom.	1722149	144957	47174	456640	470106	551851	51421
	100%	8%	3%	27%	27%	32%	3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań

Rysunek 4 Struktura wykształcenia osób w wieku 13 lat i więcej w Gminie Świdziebnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań

Obserwowane trendy dążenia ludności do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwalają sądzić, że dane dotyczące poziomu wykształcenia z roku na rok ulegają znacznej poprawie.

Gmina Świedziebnia posiada własną bazę szkolną kształcącą w zakresie podstawowym. Potrzeby w zakresie szkolnictwa na poziomie średnim zaspokajane są głównie w pobliskich miastach, przede wszystkim w Brodnicy i w Rypinie. Kształcenie na poziomie szkół wyższych odbywa się w Toruniu, a także w Bydgoszczy, Olsztynie i Gdańsku, rzadziej na uczelniach innych miast.

Baza szkolna gminy obejmuje 2 placówki szczebla podstawowego – dla których organem prowadzącym jest Gmina Świedziebnia.

Szkoły z klasami 0-VIII znajdują się w miejscowościach: Świedziebnia i Janowo oraz 2 Szkoły Filialne Szkoły Podstawowej w Świedziebni z klasami 0-III w Zasadach i w Michałkach.

Do największej szkoły w miejscowości będącej siedzibą gminy aktualnie wg stanu na 30 września 2022r. uczęszcza 312 uczniów w 15 oddziałach oraz 100 dzieci w 4 oddziałach objętych wychowaniem przedszkolnym, a kadra dydaktyczna liczy 37 nauczycieli. Szkoła posiada własną halę sportową.

Szkoła w Janowie liczy obecnie 73 uczniów w 7 oddziałach oraz 25 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (1 oddział) i zatrudnia 19 nauczycieli. Warunki lokalowe są dobre, obiekt posiada zastępczą salę gimnastyczną.

Szkoła Filialna w Michałkach liczy 15 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (1 oddział) i zatrudnia 1 nauczyciela. Obiekt nie posiada sali gimnastycznej.

Szkoła Filialna w Zasadach liczy 15 uczniów w 3 oddziałach oraz 16 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (1 oddział) i zatrudnia 4 nauczycieli.

Obecnie kadra pedagogiczna liczy 59,37 etatów nauczycielskich (65 osób). Zdecydowana większość nauczycieli posiada wykształcenie wyższe magisterskie.

Przy szkołach podstawowych i szkołach filialnych istnieją oddziały przedszkolne, do których uczęszczają dzieci 3-letnie, 4-letnie 5-letnie i 6-letnie. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosi obecnie 155.

Epidemia koronawirusa w naszym kraju spowodowała zawieszenie zajęć w szkołach od marca 2020r. na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. W związku z tym od 1 kwietnia 2020 roku ruszył program Ministerstwa Cyfryzacji „Zdalna szkoła”. Projekt umożliwił samorządom zakup komputerów i tabletów do szkół ze środków finansowanych z budżetu Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 na rzecz wsparcia kształcenia na odległość. Nasza gmina z programu „Zdalna szkoła” otrzymała łącznie 75 laptopów i 1 tablet. Zakupiony i używany sprzęt ułatwił prowadzenie zdalnej edukacji.

W szkołach podejmuje się działania mające na celu wzbogacenie warunków lokalowych i wyposażenia dydaktycznego w nowoczesne pomoce i środki dydaktyczne, które stwarzają dogodne możliwości realizacji podstawy programowej, umożliwiają poszerzenie oferty edukacyjnej szkół urozmaicenie procesu edukacyjnego. Wszystkie wymienione szkoły posiadają pracownie komputerowe urządzone głównie w ramach programu „Internet w każdej szkole” oraz wyposażone ze środków własnych. Szkoły wyposażone są także w zestawy multimedialne i sprzęt RTV.

W 2021 roku w ramach programu „Laboratoria Przyszłości” szkoły otrzymały od państwa wsparcie finansowe na zakup wyposażenia technicznego, Szkoła Podstawowa w Świdziebni otrzymała dofinansowanie w tym zakresie na kwotę 154.400,00 zł, a Szkoła Podstawowa w Janowie na kwotę 30.000,00 zł. Celem

programu jest budowanie kompetencji kreatywnych i technicznych wśród uczniów niezbędnych do rozwoju umiejętności praktycznych dzieci i młodzieży.

Szkoła Podstawowa w Świdziebni i Szkoła Podstawowa w Janowie w 2022 roku przystąpiły do realizacji projektu „*Szkolny Klub Sportowy*”. Projekt realizują 4 grupy ćwiczebne minimum 15 osób w grupie.

Nowy program Ministerstwa Edukacji i Nauki „**Poznaj Polskę**”, którego celem jest wsparcie organów prowadzących szkoły dla dzieci i młodzieży w uatrakcyjnieniu procesu edukacyjnego. Przyznawane w formie dotacji celowej środki finansowe przeznaczane są na dofinansowanie wycieczek szkolnych związanych z priorytetowymi obszarami edukacyjnymi wskazanymi przez ministra. W ramach programu „Poznaj Polskę” dofinansowaniu w 80 proc. podlegają wycieczki jednodniowe - do kwoty 5 tys. zł, dwudniowe - do kwoty 10 tys. zł, a trzydniowe – do kwoty 15 tys. zł.

W roku szkolnym 2021/2022 uczniowie Szkoły Podstawowej w Janowie klas I-III i IV-VIII brali udział w 2 jednodniowych wycieczkach szkolnych dofinansowanych z programu „Poznaj Polskę” do kwoty 5 tys. zł.

Z dowozu do szkół korzysta około 310 uczniów. Dzieci dowożone są jednym autobusem szkolnym gminy oraz w zależności od potrzeb dowożą wynajęte u przewoźnika busy i autobusy.

Gmina organizuje bezpłatny transport i opiekę niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży do placówek oświatowych umożliwiającą realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki znajdującej się poza obwodem gminy. Dowóz dzieci niepełnosprawnych odbywa się w dwóch formach: dowóz zbiorowy oraz dowóz własnym środkiem transportu rodziców, ogółem dowożonych jest 13 uczniów.

W szkołach oferowany jest szeroki wachlarz kół zainteresowań, konkursów, olimpiad oraz innych form skłaniających uczniów do aktywności.

W trosce o dzieci z dysfunkcjami nasze jednostki edukacyjne świadczą pomoc poprzez:

- organizowanie zajęć: rewalidacyjnych, dydaktyczno – wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych i socjoterapeutycznych,
- indywidualizację procesu dydaktyczno – wychowawczego,
- ścisłą współpracę ze środowiskiem rodzinnym uczniów oraz instytucjami wspomagającymi,
- stałe podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej w kierunku pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

W celu zapewnienia pomocy skierowanej do uczniów, jednostki edukacyjne współpracują z lokalnymi instytucjami, w tym:

- z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w zakresie diagnozy i terapii,
- z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie dożywiania uczniów, pomocy socjalno – bytowej i pomocy prawnej,
- z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie organizowania i finansowania świetlic środowiskowych oraz prowadzenia działalności profilaktycznych,
- z innymi instytucjami, które ustawowo są zobowiązane do pracy na rzecz dziecka i rodziny.

W szkołach brak jest stałej opieki lekarskiej i stomatologicznej. Szkoły korzystały z mobilnego gabinetu stomatologicznego Dentobusa. Świadczenia w nim udzielane są darmowo. Podczas wizyty w Dentobusie lekarz stomatolog oceniał stan zdrowia jamy ustnej i udzielał informacji w zakresie indywidualnej profilaktyki próchnicy. Świadczenia stomatologiczne realizowane w dentobusie udzielane są wyłącznie dzieciom i młodzieży do ukończenia 18 lat.

Z roku na rok wzrasta liczba uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych. W szkołach na pełen etat pracują pedagodzy szkolni oraz w Szkole Podstawowej w Świdziebni zatrudniony jest od września 2022r. psycholog na 11/22 etatu, a w Szkole Podstawowej w Janowie na 6/22.

We wszystkich szkołach podstawowych w naszej gminie uczniowie objęci są nauczaniem języka obcego od pierwszej klasy szkoły podstawowej. Języka obcego uczą się też dzieci w oddziałach przedszkolnych,

Tabela 5 Wyniki egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w kwietniu w 2022 r. w skali procentowej

Nazwa szkoły	Przedmiot	2021/2022					
		Wynik średni					
		szkoła	gmina	powiat	wojew.	kraj	stanin
Szkoła Podstawowa im. ppor. Piotra Wysockiego w Świdziebni	Język polski	56%	51%	57%	58%	60%	4
	Matematyka	48%	49%	54%	53%	57%	4
	Język obcy	54%	50%	58%	63%	67%	4
Szkoła Podstawowa w Janowie	Język polski	36%	51%	57%	58%	60%	1
	Matematyka	49%	49%	54%	53%	57%	4
	Język obcy	39%	50%	58%	63%	67%	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE

Znaczący wpływ na poziom edukacyjny ucznia mają czynniki, takie jak:

- **czynniki środowiskowe:** czyli status społeczno-ekonomiczny ucznia, poziom aspiracji edukacyjnych, warunki bytowe, bezrobocie rodziców;
- **czynniki indywidualne:** ucznia, jego zaangażowanie, indywidualne podejście do nauki, uzdolnienia, trudności w przyswajaniu wiedzy, niesystematyczne przygotowywanie się do zajęć lekcyjnych, niska frekwencja;
- **czynniki edukacyjne:** dobór programu nauczania, podręczniki, dostępność do najnowszych technologii;

- **nauczyciel**, jego zaangażowanie, wrażliwość na potrzeby ucznia, poziom wiedzy i umiejętności, otwarcie na własny rozwój.

Stypendia szkolne w roku 2021/2022

Pomoc materialna dla uczniów udzielana jest na podstawie art. 90b – 90r ustawy o systemie oświaty. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w formie stypendium szkolnego lub zasiłku szkolnego (sytuacja losowa), 90% środków finansowych na ten cel gmina otrzymuje w formie dotacji celowej, pozostałe 10% dotuje gmina. Z tej formy wsparcia w roku szkolnym 2021/2022 korzystali uczniowie szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych, którzy zamieszkują na terenie gminy. **Kryterium dochodowe:** dla osoby w rodzinie do grudnia 2021 roku wynosiło 528 zł, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. z 2021r. poz.2268 z późn. zm.). Natomiast kryterium dochodowe uprawniające do uzyskania pomocy od stycznia 2022r. wynosiło 600 zł na członka rodziny. Dotacje celowe na stypendia szkolne na rok szkolny 2021/2022 wyniosła 212.525,37 zł.

Dotacja na zakup podręczników w minionym roku szkolnym wyniosła 57.797,08 zł.

Dożywianie dzieci w szkołach odbywa się w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W szkołach na terenie gminy z dożywiania korzysta ok. 63 uczniów. Szkoły zapewniają uczniom jeden gorący posiłek w ciągu dnia, szkoły korzystają z cateringu - posiłków dostarczanych do szkoły przez zewnętrzną firmę wyłonioną w drodze przetargu.

Dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników

Gmina realizuje zgodnie z art. 122 ustawy Prawo oświatowe dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników. Dofinansowanie przyznaje wójt właściwy według miejsca zamieszkania młodocianego pracownika w drodze decyzji administracyjnej ze środków Funduszu Pracy.

W celu zapewnienia właściwego poziomu nauczania gmina i lokalne jednostki edukacyjne wspólnie podejmują działania zmierzające do systematycznego podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadry pedagogicznej. Nakłady na doskonalenie zawodowe nauczycieli w roku 2021/2022 wyniosły 4.606,87 zł.

Do realizacji czynności związanych z prawidłowym wykonywaniem zadań dotyczących obsługi ekonomiczno – administracyjnej szkół, powołano na mocy uchwały Nr XV/80/2016 Rady Gminy Świdziebnia z dnia 14 września 2016 roku Gminny Zespół Ekonomiczno – Administracyjny Szkół w Świdziebni, który jest jednostką obsługującą, prowadzącą wspólną obsługę administracyjną, finansową i organizacyjną dla jednostek obsługiwanych, tj. szkół położonych na terenie gminy dla, których Gmina Świdziebnia jest organem prowadzącym.

2.1.5. Kultura i sport

W Gminie Świdziebnia, animacja życia kulturalnego tradycyjnie podejmowana jest przez bibliotekę, szkoły oraz lokalne inicjatywy społeczne. Wiele przedsięwzięć kulturalnych jest opartych na współpracy pomiędzy tymi instytucjami z organizacjami pozarządowymi oraz prywatnymi firmami i przedsiębiorstwami. Do najważniejszych imprez kulturalnych organizowanych w gminie zalicza się: „Święto Plonów”, „Festyn Ludowy” oraz „Powiatowy Festiwal Piosenki”, który uzyskał status ponadlokalny.

Gminna Biblioteka Publiczna w Świdziebni (wraz z 2 filiami bibliotecznymi w Janowie i Zasadach) to nie tylko książki, chociaż wielkim potencjałem placówki jest bogaty i na bieżąco kompletowany księgozbiór liczący na koniec 2022 roku 22 774 woluminów prezentowanych w katalogu on-line. Czytelnicy biblioteki w systemie MAK+ mają dostęp do podglądu księgozbioru oraz możliwość elektronicznej rezerwacji książek.

Tabela 6 Biblioteki na terenie Gminy Świdziebnia

Dane	Jednostka miary	2020	2021	2022
biblioteka główna	placówka	1	1	1
filie	placówka	2	2	2
pracownicy bibliotek	osoba	4	4	4
etaty	etat	2	2	2
księgozbiór	wolumin	21 220	22 008	22 774
czytelnicy w ciągu roku	osoba	490	499	477*
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wolumin	6 808	7 980	8 057**
zakup książek	wolumin	1 178	1 085	986

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

* spadek liczby czytelników w wyniku pandemii Covid-19

** mniejsza liczba czytelników wypożycza porównywalną ilość książek

Księgozbiór biblioteki ma uniwersalny charakter i obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy. Tworzą go wydawnictwa polskie i w niewielkim stopniu obcojęzyczne. Zbiory uzupełniane są dzięki zakupom i darom od czytelników oraz instytucji. Do wzbogacenia oferty wydawniczej przyczyniają się także pozyskiwane środki finansowe Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 w ramach

Kierunku interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych. Biblioteka umożliwia również swoim czytelnikom darmowy dostęp do Legimi, popularnej bazy kilkudziesięciu tysięcy tytułów głównie literatury pięknej, uzupełnianej na bieżąco nowościami wydawniczymi. Biblioteka oferuje trzydziestodniowe darmowe kody dostępu do serwisu, z którego można korzystać po pobraniu aplikacji, na smartfonach oraz czytnikach e-booków (własnych lub bezpłatnie wypożyczonych z biblioteki).

Biblioteka prenumeruje 14 tytułów gazet i czasopism, w tym 1 dziennik ogólnopolski, 2 czasopisma regionalne/lokalne, 2 czasopisma bibliotekarskie, 1 czasopismo dla dzieci i młodzieży oraz 8 innych czasopism społeczno-kulturalnych i hobbystycznych, odpowiadających potrzebom społeczności lokalnej.

Oferta kulturalno - edukacyjna skierowana jest do dzieci, młodzieży i dorosłych. Do działań prowadzonych przez biblioteki przede wszystkim należą: spotkania autorskie z pisarzami i poetami, połączone z promocją utworów oraz czytaniem ich fragmentów. Wystawy o tematyce związanej z aktualnymi w danym roku wydarzeniami, wystawy książek, wystawy o autorach związane z ich rocznicami. Biblioteka corocznie organizuje konkursy literackie (tematyczne i plastyczne), głośne czytania w nawiązaniu do Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci, Tygodnia Bibliotek lub Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom w związku z akcją Fundacji ABC XXI Cała Polska Czyta Dzieciom. Ponadto aktywnie wspiera czytelnictwo najmłodszych poprzez udział biblioteki w kampanii społecznej Instytutu Książki „Mała Książka Wielki Człowiek”, bierze udział w „Narodowym Czytaniu”, corocznej akcji wspólnego czytania wybranej lektury organizowanej przez Prezydenta RP od 2012 r.

Biblioteka przede wszystkim promuje czytelnictwo w gminie, ale też realizuje oczekiwania dotyczące funkcjonowania biblioteki i jej oferty edukacyjno-kulturalnej.

Wśród popularnych działań znalazły się organizowane przez bibliotekę kursy językowe (angielski) i komputerowe, zajęcia i warsztaty plastyczno - manualne.

Diagnoza aktualnej sytuacji Gminnej Biblioteki Publicznej w Świdziebni oraz analiza perspektyw rozwoju gminy Świdziebna prowadzi do konkluzji, że systematyczne rozszerzanie oferty bibliotecznej o nowe działania i współpraca z samorządem, instytucjami, szkołami i organizacjami z terenu gminy będą konieczne dla wzmocnienia kapitału społecznego. Procesy demograficzne wymuszają również na bibliotece poprawę oferty dla osób starszych, uatrakcyjnienie propozycji dla dzieci i młodzieży w celu zniwelowania negatywnych zjawisk społecznych, takich jak m. in. wykluczenie społeczne, wykluczenie cyfrowe, uzależnienia.

Działalnością sportową w Gminie Świdziebna zajmują się szkoły oraz organizacje pozarządowe. Gmina użycza do prowadzenia zajęć obiektów sportowych. Mieszkańcy korzystają z kompleksu boisk sportowych wybudowanego w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”. Jest to ogólnodostępny, bezpłatny kompleks boisk sportowych wraz z szatniami i zapleczem socjalnym.

W wyniku zrealizowanej w 2019 roku inwestycji na terenie gminy powstał kolejny obiekt służący do rekreacji – ogólnodostępne boisko wraz z bieżnią w miejscowości Janowo.

W dalszym ciągu dużą rolę w rozwoju sportu pełni hala sportowa, która znajduje się przy budynku Szkoły Podstawowej w Świdziebni. W godzinach popołudniowych jest dostępna dla społeczeństwa gminy.

Przy Szkole Podstawowej w Świdziebni oraz Szkole Filialnej w Michałkach znajdują się urządzenia siłowni zewnętrznych. Ponadto w parku w Świdziebni znajduje się Otwarta Strefa Aktywności. Siłownie plenerowe łączą aktywność fizyczną z możliwością przebywania na świeżym powietrzu, stanowią uzupełnienie placów zabaw dla dzieci, a także tworzą atrakcyjną przestrzeń do spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu. W latach 2020 - 2021 r. w/w obiekty były udostępniane

w ograniczonym zakresie ze względu na wprowadzane obostrzenia związane z wystąpieniem stanu epidemii.

Gmina wspiera realizację zadań publicznych w zakresie upowszechniania sportu ogłaszając corocznie otwarty konkurs ofert na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1599 z późn. zm.). Dotychczas do konkursu przystępował tylko jeden podmiot – Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy w Świdziebni, któremu powierzano realizację w/w zadania.

Stowarzyszenie LZS w Świdziebni w ramach działalności statutowej zajmuje się:

- organizowaniem imprez, działalnością z zakresu kultury fizycznej,
- prowadzeniem działalności propagującej i informującej o znaczeniu kultury fizycznej i sportu,
- współdziałaniem z organizacjami publicznymi, samorządowymi i społecznymi zajmującymi się kulturą fizyczną i sportem,
- gromadzeniem środków materialnych i gospodarowaniem nimi zgodnie z potrzebami LZS,
- upowszechnianiem i rozwojem kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży i dzieci,
- działaniem na rzecz pozyskiwania środków na rozwój kultury fizycznej i sportu młodzieży i dorosłych,
- prowadzeniem sekcji piłki nożnej seniorów i juniorów,
- organizacją imprez sportowo – rekreacyjnych, zawodów, rozgrywek dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- zabezpieczaniem kadry szkoleniowej,
- organizowaniem turniejów piłki nożnej.

2.1.6. Ochrona zdrowia

W Gminie Świdziebnia usługi w zakresie ochrony zdrowia świadczy przede wszystkim Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej WIMED w Świdziebni. W placówce przyjmuje dwóch lekarzy. Pomocy udzielają również pielęgniarki, poza standardowymi zabiegami ambulatoryjnymi realizowane są również wizyty środowiskowe. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej WIMED organizuje i wspiera różnorodne działania profilaktyczne.

Na terenie gminy funkcjonują 2 apteki z siedzibą w Świdziebni. Rozszerzony asortyment usług medycznych oferowany jest w oddalonych o ok. 15 km miastach: Brodnicy i Rypinie.

W Gminie Świdziebnia przy współpracy z różnorodnymi instytucjami przeprowadzane są profilaktyczne badania mammograficzne dla kobiet z grupy wieku 50 – 69 lat, które wcześniej nie chorowały na raka piersi, a ostatnie profilaktyczne badanie wykonały przynajmniej dwa lata wcześniej. Ponadto gmina przy współudziale organów samorządowych oraz rządowych wspiera działania na rzecz profilaktyki prozdrowotnej dzieci i młodzieży.

W związku z trwającą pandemią COVID-19 oraz wieloma wytycznymi, które były wydawane w ciągu 2021 roku, Gmina Świdziebnia prowadziła działania mające na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się COVID-19. W Urzędzie Gminy powołano koordynatora ds. szczepień oraz wyznaczono jednostki OSP odpowiedzialne za realizację transportu osób mających trudności w samodzielnym dotarciu do punktów szczepień. Zorganizowany został telefoniczny punkt zgłoszeń potrzeb transportowych oraz informacji o szczepieniach. Informację o realizacji tego zadania przez gminę rozpowszechniono wśród mieszkańców gminy.

W ramach działań promocyjnych, mających na celu zwiększenie liczby mieszkańców poddających się szczepieniu przeciw COVID-19, podczas Świąt

Plonów zorganizowano namiot profilaktyczny „Szczepimy się”. W tym dniu zorganizowano również punkt szczepień w ramach Programu #SZCZEPIMY SIĘ Z OSP, w którym zaszczepiono 92 osoby. Ponadto zwrócono się do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego o uruchomienie mobilnego punktu szczepień, który w dniu 14 października 2021 r. stacjonował przy Urzędzie Gminy Świdziebnia.

Realizacja w/w działań przyczyniła się do znacznego wzrostu poziomu zaszczepienia w okresie od 1 sierpnia do 31 października 2021 r. i otrzymania przez Gminę Świdziebnia nagrody w konkursie „Rosnąca odporność”.

2.2. System pomocy społecznej w gminie

Rolę, miejsce i znaczenie pomocy społecznej wyznacza przede wszystkim sytuacja społeczno – ekonomiczna i rozwój gospodarczy kraju. Obecnie wiadomo, że ważniejsze jest tworzenie systemu motywującego do pracy, aniżeli rozbudowanego systemu bezpieczeństwa socjalnego, które dezaktywuje człowieka uzależniającego swój byt od wszelkich form pomocy. W związku z tym wszelkie działania samorządu gminnego ukierunkowane powinny być na skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, w szczególności na pomoc uzupełniającą możliwości i wysiłki osoby, rodziny, aby mogli w sposób niezależny zaspokajać swoje potrzeby. Należy promować inicjatywy zmierzające do rozwiązywania konkretnych problemów społecznych, usamodzielniania osób i rodzin oraz integrowania ich ze środowiskiem lokalnym. Ponadto nieodzownym środkiem do celu, jakim jest wspieranie jednostki, jest aktywizacja i mobilizacja lokalnych partnerów na rzecz budowy środowiskowego systemu wsparcia.

Zatem rozwój gospodarczy gminy musi być ściśle powiązany z poprawą jakości życia mieszkańców. Przyjazne warunki życia oznaczają równy dostęp do opieki zdrowotnej, do korzystania z instytucji kultury, sportu, różnych form rekreacji,

wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży oraz zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i publicznego.

Zasadą polityki społecznej jest szybkie reagowanie na pojawiające się zagrożenia statusu socjalno – zdrowotnego osób i ich rodzin oraz funkcjonalności infrastruktury w tym przypadku gminnej, jak również elastyczność i trafność doboru metod i środków zaspokajania podstawowych potrzeb członków społeczności lokalnej. Uzupełnieniem polityki społecznej jest sprawny system pomocy społecznej, który podejmuje działania ukierunkowane w szczególności na pomoc grupom najbardziej zagrożonym i zepchniętym na margines życia społecznego.

Główne cele i zadania pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Zgodnie z treścią art. 15 ustawy, pomoc społeczna polega na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

2.2.1. Instytucje realizujące zadania pomocy społecznej

Organem realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Świdziebnia jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdziebni. Ośrodek dostarcza niezbędnej wiedzy i informacji o dostępnych systemach zabezpieczeń socjalnych działających na polskim rynku. Podnosi poziom dochodów ubogich

rodzin mieszkających na terenie gminy. Analizuje i ocenia aktualną sytuację w zakresie potrzeb społecznych na terenie gminy oraz tworzy prognozy rozwiązywania problemów społecznych. Prowadzi działania profilaktyczne zapobiegające występowaniu problemów społecznych. Wspiera działania aktywizujące społeczność lokalną – niwelowanie postaw bierności. Promuje różne formy aktywizacyjne oraz obejmuje pracą socjalną osoby i rodziny wymagające szczególnej troski i wsparcia. Współpracuje na zasadzie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi, w tym: z Kościołem, Caritas, PCK, z osobami fizycznymi oraz jednostkami samorządowymi jak: Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej, Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy, Policją, sądownictwem, kuratorami sądowymi, Poradnią Leczenia Odwykowego, Poradnią Pedagogiczno – Psychologiczną, Zakładem Opieki Zdrowotnej, szkołami z terenu gminy i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- sporządzanie, zgodnie z art.16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na

świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;

- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- praca socjalna;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- dożywianie dzieci;
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
- utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnianie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- opracowanie i realizacja projektów socjalnych;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

2.2.2. Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną w gminie

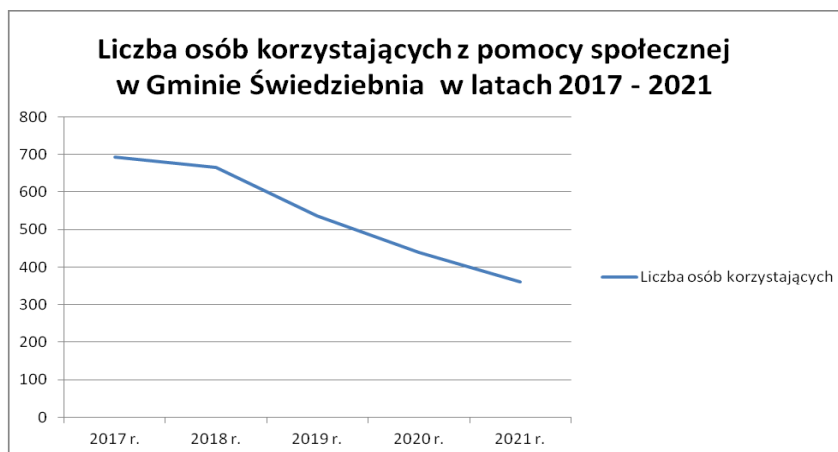
Adresatami pomocy społecznej są najczęściej rodziny ubogie z powodu bezrobocia, rodziny wielodzietne, rodziny niewydolne opiekuńczo i wychowawczo, osoby niepełnosprawne, rodziny dotknięte uzależnieniami i przemocą.

Poniższe zestawienie przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, która na przestrzeni kilku ostatnich lat zmalała o 48%.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Świdziebnia w latach 2017 – 2021

2017r. – 693 osoby	199 – rodzin	293 – którym przyznano świadczenie
2018r. – 666 osób	207 – rodziny	295 – którym przyznano świadczenie
2019r. – 537 osób	175 – rodziny	244 – którym przyznano świadczenie
2020r. – 438 osób	150 – rodzin	199 – którym przyznano świadczenie
2021r. – 361 osób	121 – rodzin	126 – którym przyznano świadczenie

Rysunek 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Świdziebnia w latach 2017 – 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Jak wynika z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni, dotyczących powodów przyznawania pomocy społecznej, najczęstszą przyczyną trudnej sytuacji życiowej osób zgłaszających się do Ośrodka jest ubóstwo, a następnie bezrobocie oraz niepełnosprawność.

Tabela 7 Powody przyznania pomocy finansowej lub rzeczowej w 2021 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	53	133
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	0	0
Bezrobocie	32	80
Niepełnosprawność	23	47
Długotrwała choroba	4	4
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	38	176
w tym: rodziny niepełne	15	46
rodziny wielodzietne	23	130
Przemoc w rodzinie	0	0
Alkoholizm	0	0
Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	4	7

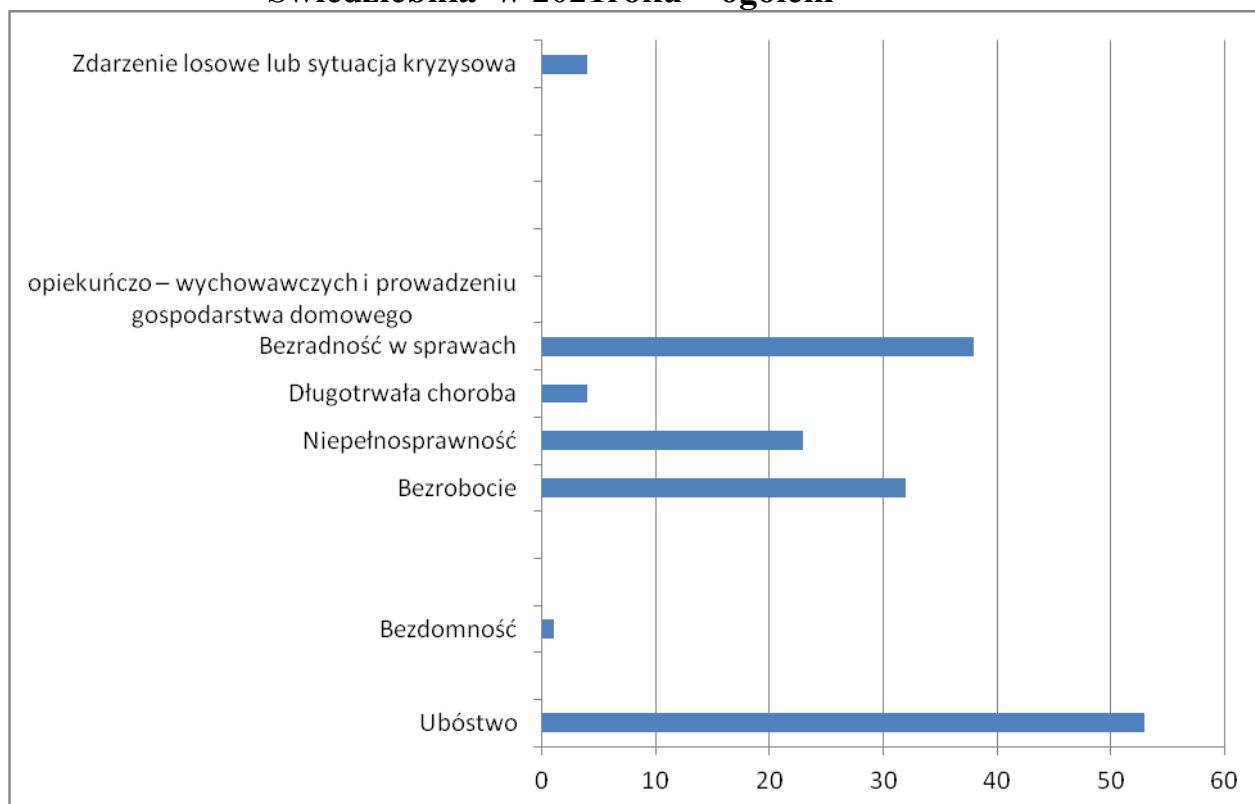
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Tabela 8 Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2021 roku

Wyszczególnienie		Nr wiersza	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzin
Rodziny ogółem (wiersze 2+3+4+5+6+7)		1	130	385
O liczbie osób	1	2	47	47
	2	3	18	36
	3	4	16	48
	4	5	22	88
	5	6	17	85
	6 i więcej	7	10	81
W tym (z wiersza 1)	Rodziny z dziećmi ogółem (wiersze 9+10+11+12+13+14+15)	8	58	276
	O liczbie dzieci	1	9	36
		2	10	96
		3	11	45
		4	12	24
		5	13	21
		6	14	0
		7 i więcej	15	54
	Rodziny niepełne ogółem (wiersze 17+18+19+20)	16	17	48
	O liczbie dzieci	1	17	18
		2	18	15
		3	19	0
		4 i więcej	20	15
	Rodziny emerytów i rencistów ogółem (wiersze 22+23+24+25)	21	28	32
	O liczbie osób	1	22	25
		2	23	4
		3	24	3
		4 i więcej	25	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Rysunek 6 Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Świdziebnia w 2021 roku – ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

2.3. Podstawowe problemy społeczne i ich identyfikacja

Przedmiotem diagnozy są poszczególne i charakterystyczne dla różnych grup społecznych problemy o najwyższym stopniu dolegliwości, które wymagają podejmowania wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania sytuacjom krytycznym w życiu jednostek i zbiorowości, poprawy warunków bytowych oraz wyrównania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej.

Punktem wyjścia dla tworzenia skutecznych rozwiązań w polityce społecznej powinna być rzetelna analiza rzeczywistości po to, aby zidentyfikować najsłabsze grupy społeczne i do nich w pierwszej kolejności adresować świadczenia i projekty socjalne. Szczegółową diagnozę konkretnego problemu społecznego należy sporządzać przy konstruowaniu programu czy projektu socjalnego, skierowanego na

jego rozwiązanie. Zmusza do tego złożoność problemów społecznych, zmieniająca się rzeczywistość, zmiany w prawodawstwie, a także ściśle określone wymagania instytucji finansujących realizację programów lub projektów socjalnych.

Diagnoza musi uwzględniać cały kontekst społeczny i gospodarczy, w jakim funkcjonuje społeczność lokalna. Ważna jest nie tylko sytuacja materialna, ale też warunki i rynek pracy, stan środowiska naturalnego, bezpieczeństwo mieszkańców itp. Musi uwzględniać i wskazywać zasoby zarówno materialne, jak i ludzkie, a także organizacyjne już istniejące i potencjalne.

Diagnoza powinna uwzględnić tendencje i kontekst czasowy. Przedstawiony poniżej zarys diagnozy problemów społecznych w Gminie Świdziebnia, zawierający dane liczbowe, sygnały o negatywnych zjawiskach oraz wnioski, wystarcza do tego, aby na poziomie strategii określić katalog problemów społecznych oraz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Identyfikacja problemów społecznych jest istotna dla prawidłowo funkcjonujących budżetów oraz całego systemu służb społecznych.

2.3.1. Bezrobocie

Bezrobocie nie tylko samo w sobie jest problemem społecznym, ale leży także u podstaw wielu innych kwestii społecznych, szczególnie długotrwałe bezrobocie związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia oraz marginalizacją społeczną nie tylko bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. Stąd bardzo często obszary długotrwałego bezrobocia pokrywają się w społeczeństwie z obszarami ubóstwa. To z kolei może powodować rozprzestrzenianie się rozmaitych skutków ubocznych, jak na przykład: rozpad rodziny, rezygnację z kontynuowania edukacji, obniżenie zdrowotności, uzależnienia. Nawet krótkotrwały okres bezrobocia nie jest bez wpływu na kondycję psychiczną osób dotkniętych tym problemem.

Bezrobocie zaczyna być postrzegane i traktowane przez coraz większą liczbę

ludzi jako problem społeczny. Z chwilą pojawienia się takiej oceny, granice społecznej przestrzeni bezrobocia ulegają niepomíernemu rozszerzeniu. Zjawisko to absorbuje instytucje rynku pracy, a także społeczności lokalne i władze samorządowe.

Rozmiar bezrobocia zależy od systemu gospodarczego i aktualnie prowadzonej polityki krajowego rynku pracy. Bezrobocie jest dużym problemem społeczno – gospodarczym naszej gminy. Zjawisko to wywiera negatywny wpływ na gospodarkę oraz życie mieszkańców i stało się przyczyną trudnej sytuacji bytowej mieszkańców. Osoby, które nie znalazły zatrudnienia, z czasem utwierdzają się w przekonaniu, że jedynym sposobem na przetrwanie jest pomoc ze strony państwa. Bierność i postawa wyuczonej bezradności nieuchronnie prowadzi do ubóstwa i marginalizacji społecznej, bowiem miejsce zajmowane na rynku pracy jest głównym czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny.

Przyczynami bezrobocia mieszkańców Gminy Świdziebnia jest w szczególności:

1. Brak ofert pracy na lokalnym rynku pracy, w szczególności dla osób z niskim poziomem wykształcenia oraz brak rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.
2. Brak możliwości zapewnienia opieki nad małoletnimi dziećmi, co z kolei uniemożliwia rodzicom godzenie pracy zarobkowej z wychowywaniem dzieci.
3. Zbyt niskie wynagrodzenie za pracę.
4. Brak możliwości dojazdu do pracy, brak prawa jazdy lub brak środka lokomocji.
5. Brak działań wspierających, realizowanych wspólnie przez instytucje rynku pracy i pomocy społecznej, ukierunkowanych na aktywizację zawodową osób bezrobotnych np. brak punktu wsparcia dla osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

6. Niskie zainteresowanie podjęciem oferowanej pracy.
7. Wyuczona bezradność i dziedziczenie bezrobocia.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Brodnicy wg stanu na dzień 31.12.2020 r. wyniosła 234 osób, natomiast wg stanu na dzień 31.12.2021r. wyniosła 216 osób.

Bezrobocie w Gminie Świdziebnia w latach 2017-2021

2017r. – 168 osób

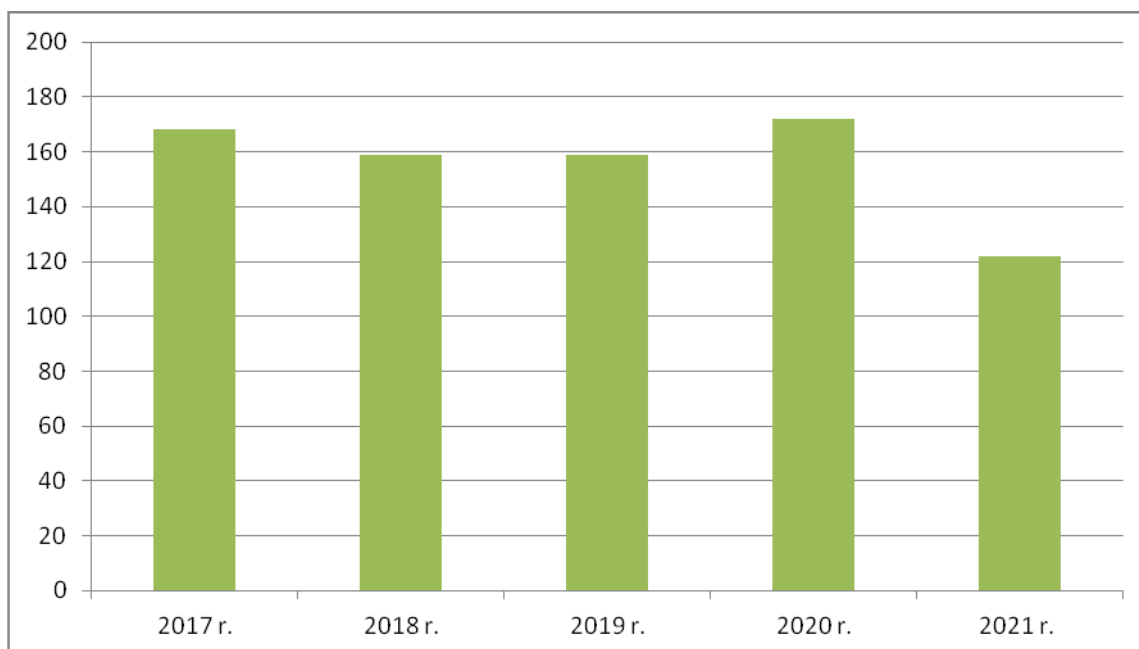
2018r. – 159 osób

2019r. – 159 osób

2020r. – 172 osoby

2021r. – 122 osób

Rysunek 7 Bezrobocie w Gminie Świdziebnia w latach 2017-2021

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy

Dużą grupę osób bezrobotnych stanowią kobiety. Poniższa tabela ukazuje jak kształtował się problem bezrobocia z uwzględnieniem płci w latach 2017 – 2021.

Tabela 9 Bezrobocie w Gminie Świdziebnia wg płci w latach 2017 – 2021

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Kobiety	108	95	98	111	81
Mężczyźni	60	63	61	61	41
Ogółem	168	159	159	172	122

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy

Cechą charakterystyczną bezrobocia w Gminie Świdziebnia jest niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych, co w zasadniczy sposób decyduje o ich szansach na znalezienie zatrudnienia.

Tabela 10 Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w latach 2017 – 2021

Rok	Podział	Poziom wykształcenia				
		Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
2017	Kobiety	13	25	11	33	26
	Mężczyźni	2	2	3	18	35
	Ogółem	15	27	14	51	61
2018	Kobiety	10	21	13	22	29
	Mężczyźni	2	8	5	18	31
	Ogółem	12	29	18	40	60
2019	Kobiety	12	23	7	30	26
	Mężczyźni	1	6	5	20	29
	Ogółem	13	29	12	50	55
2020	Kobiety	9	23	14	29	36
	Mężczyźni	2	12	7	16	24
	Ogółem	11	35	21	45	60
2021	Kobiety	7	22	8	20	24
	Mężczyźni	0	9	6	9	17
	Ogółem	7	31	14	29	41

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy wynika, że bezrobocie w gminie dotyka przede wszystkim ludzi młodych. W ostatnich latach najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 25 do 34 roku życia, czyli osoby, które są na początku drogi zawodowej.

Tabela 11 Bezrobotni w Gminie Świdziebnia według wieku w latach 2017 – 2021

Rok	Podział	Wiek					
		18 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 59	60 - 64
2017	Kobiety	20	47	22	14	5	0
	Mężczyźni	11	11	10	9	12	7
	Ogółem	31	58	32	23	17	7
2018	Kobiety	21	42	20	8	4	0
	Mężczyźni	11	14	9	10	13	7
	Ogółem	32	56	29	18	17	7
2019	Kobiety	18	45	20	11	4	0
	Mężczyźni	15	10	8	13	8	7
	Ogółem	33	55	28	24	12	7
2020	Kobiety	22	56	15	13	5	0
	Mężczyźni	16	15	9	10	7	4
	Ogółem	38	71	24	23	12	4
2021	Kobiety	16	39	12	9	5	0
	Mężczyźni	7	11	6	9	3	5
	Ogółem	23	50	18	18	8	5

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Brodnicy

2.3.2. Osoby niepełnosprawne, ludzie starzy, przewlekle chorzy

Niepełnosprawność, starość, długotrwała choroba to zjawiska powszechne i stanowią duży problem we współczesnym świecie zarówno w sensie indywidualnym, jak i społecznym.

Niepełnosprawność jest to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu. Diagnoza tej grupy osób jest dość trudna, ponieważ brak jest pełnych danych w zakresie poszczególnych dysfunkcji. Osoby i rodziny dotknięte problemem

niepełnosprawności nie mogą w pełni korzystać z dobrodziejstw życia społecznego z powodu barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Niepełnosprawni spotykają się również z problemami natury psychologicznej i kulturowej, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi pełnosprawnych (uprzedzenia, stereotypy, etc.).

Doświadczenie Ośrodka w pracy na rzecz osób niepełnosprawnych przybliżyło problematykę tych osób, ich możliwości i oczekiwania, i ukazało rozmiar potrzeb tego środowiska. Obserwuje się znaczny wzrost zainteresowania osób niepełnosprawnych proponowanymi formami rehabilitacji społecznej oraz rehabilitacji zawodowej.

Formułując kierunki polityki społecznej gminy trzeba pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działań mających przeciwdziałać społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych oraz prowadzących do zwiększenia aktywności zawodowej i społecznej.

Do najważniejszych problemów tej grupy osób należy:

1. Wzrost liczby osób posiadających schorzenia narządu ruchu.
2. Schorzenia natury psychicznej oraz niepełnosprawni intelektualnie.
3. Tendencja wzrostowa niepełnosprawności ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.
4. Bariery techniczne, architektoniczne oraz w komunikowaniu się, które uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym opuszczanie domu.
5. Brak ofert aktywizacyjnych (np. bazy rehabilitacyjnej, imprez integracyjnych), zwłaszcza dla młodych ludzi posiadających orzeczony stopień niepełnosprawności.

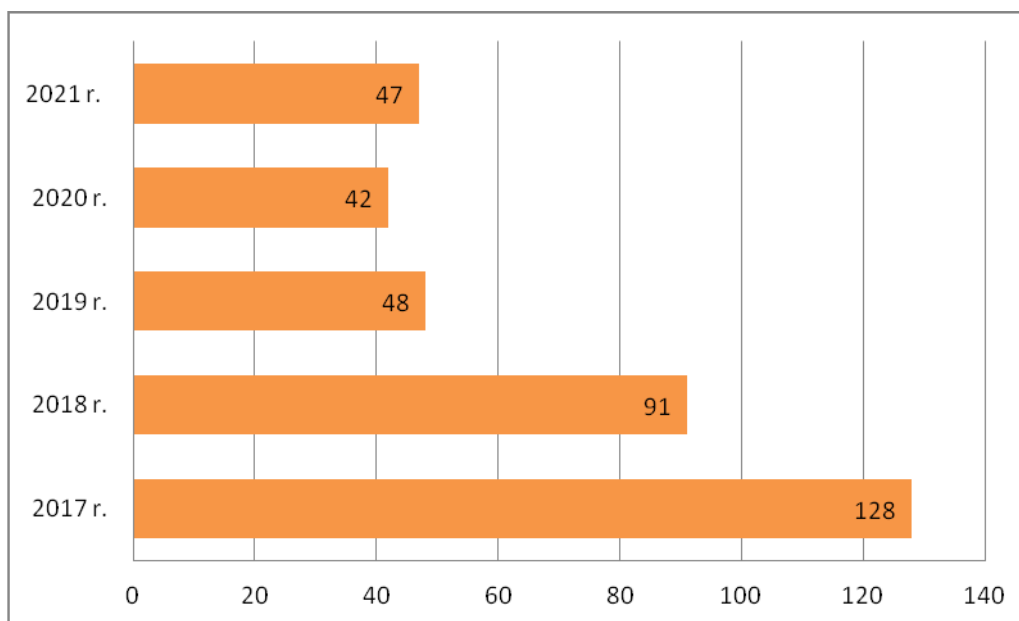
6. Brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej.
7. Brak punktu wsparcia psychologicznego (zwłaszcza w odpowiedzi na problem samotności osób niepełnosprawnych) i prawnego.

Zgodnie z danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni niepełnosprawność jest jednym z głównych powodów przyznania pomocy materialnej osobom i ich rodzinom. Poniższy wykres przedstawia, jak pomoc ta kształtowała się na przestrzeni lat 2017 – 2021.

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w latach 2017 – 2021

2017r. – 128 osób	50 rodzin
2018r. – 91 osób	35 rodziny
2019r. - 48 osób	22 rodziny
2020r. – 42 osób	21 rodziny
2021r. – 47 osób	23 rodzin

Rysunek 8 Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w latach 2017 – 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Świdziebni

Pogłębiająca się tendencja starzenia się społeczeństwa dotyczy również Gminy Świdziebna. Ludzie w podeszłym wieku często borykają się z problemami natury psychologicznej. W powszechnej opinii starość postrzegana jest jako okres całkowitej degradacji, izolacji, samotności, braku uczucia i życzliwości, niedołęstwa, postępującego uzależnienia się od otoczenia, czekania na śmierć. Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny.

Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a gdy osoba zamieszkuje wspólnie z innymi członkami rodziny – świadczenia rentowe lub emerytalne osoby starszej stanowią jedyne stałe źródło dochodu całej rodziny. Ludzie starsi wymagają różnego rodzaju form wsparcia społecznego, dlatego też ich sytuacja powinna być odpowiednio zdiagnozowana.

Konieczne jest stworzenie systemu wsparcia, który umożliwi osobom w podeszłym wieku pozostawanie pełnoprawnymi członkami naszej społeczności.

Należy tworzyć warunki do zachowania samodzielności i niezależności starszych osób w miejscu zamieszkania poprzez rozszerzenie zakresu i poprawę jakości usług sprzyjających podniesieniu poziomu życia. Należy zapewnić kompleksową opiekę medyczną, rehabilitacyjną i socjalną. Umieszczenie w domu pomocy społecznej powinno być stosowane tylko wówczas, gdy wyczerpały się inne rozwiązania służące utrzymaniu osoby starszej w środowisku i miejscu jej zamieszkania.

Osoby starsze najczęściej są osobami przewlekłe chorymi. Borykają się one z wieloma problemami, a przede wszystkim z ograniczeniem możliwości poruszania się w domu, jak również w środowisku lokalnym oraz z problemami natury psychologicznej. Brak środków finansowych na leczenie i wszelkiego rodzaju rehabilitację sprawia, że osoby te często nie wykupują stosownych leków i rezygnują z kontynuowania leczenia.

W 2021 roku został utworzony Dzienny Dom Pobytu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawko-Pomorskiego na lata 2014-2020 – EFS, z którego korzystają osoby starsze.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w latach 2017 – 2021

2017r. – 16 osób	13 rodzin
2018r. – 23 osób	12 rodzin
2019r. – 46 osób	21 rodzin
2020r. – 19 osób	13 rodziny
2021r. – 4 osób	4 rodzin

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdziebni w roku 2020 zapewnił rodzinom, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, wsparcie w formie asystenta rodziny.

Od miesiąca maja 2015 r. zatrudniono asystenta rodziny sfinansowanego w części ze środków pozyskanych w ramach „Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2015 – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” oraz środków własnych. Niezależnie od pracowników socjalnych, asystent rodziny zajmuje się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma

istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniącą tą funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin – mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych, czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązywaniu problemów podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej.

Od stycznia 2021r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świdziebni asystent rodziny objął pomocą 15 rodzin. Podejmując pracę z rodziną główny akcent powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem w sytuacji kryzysowej, w konsekwencji której może dojść do zabrania dziecka z domu. Odnotowano następujące problemy dominujące w rodzinach objętych wsparciem:

- bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych,
- nieumiejętność w gospodarowaniu środkami finansowymi,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- bezrobocie i ubóstwo,
- alkoholizm.

Spośród 15 rodzin wspieranych przez asystenta 7 to rodziny niepełne, w których opiekę nad dziećmi sprawowały matki. Wśród objętych działaniami asystenta były 3 rodziny wielodzietne. Objęto wsparciem 29 dzieci w rodzinach korzystających ze wsparcia w postaci asystenta rodziny. Poniższa tabela przedstawia ilość dzieci w poszczególnych przedziałach wiekowych.

Tabela 12 Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych w roku 2021

0 - 3 lat pozostające w domu pod opieką	Powyżej 3 - 6 lat wiek przedszkolny	Powyżej 6 - 13 lat szkoła podstawowa	Powyżej 13 – 16 lat	Powyżej 16 – 18 lat dzieci realizujące obowiązek szkolny
2	4	4	9	10

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni

W 8 rodzinach asystent zakończył współpracę, w jednym przypadku ze względu na zmianę miejsca zamieszkania poza teren gminy. Podejmowane działania powinny być ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza bowiem rozwiązania problemu rodziny. Takie rozwiązanie należy traktować jako przejściową formę zabezpieczenia dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem w takich przypadkach konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu.

2.3.3. Alkoholizm oraz przemoc w rodzinie

Alkoholizm jest chorobą przewlekłą objawiającą się powtarzającym, zwracającym uwagę piciem, które prowadzi do zaburzeń organiczno – psychicznych a także do destrukcji całego organizmu człowieka. Przyczyn alkoholizmu należy upatrywać w co najmniej kilku czynnikach: w uwarunkowaniach społecznych, osobowościowych, organicznych, a nawet genetycznych. Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że problem ten dotyczy zarówno mężczyzn, jak i kobiet.

Tabela 13 Osoby z problemem alkoholowym na terenie Gminy Świdziebnia w latach 2018 – 2022

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2018	13	118	131
2019	14	130	144
2020	14	135	149
2021	15	142	157
2022	17	152	169

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdziebni

Tabela 14 Osoby z problemem alkoholowym na terenie Gminy Świdziebnia wg wieku oraz płci

Grupa wiekowa	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
20-30	12	2	14
31-40	28	3	31
41-50	50	8	58
51-60	46	4	50
61-70	18	0	18
71 powyżej	4	0	4

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdziebni

Uzależnienie od alkoholu jest powodem wykluczenia osób uzależnionych oraz ich rodzin ze społeczności lokalnej w Gminie Świdziebnia.

Przyczyn tego problemu należy upatrywać głównie w środowiskach osób bezrobotnych oraz w rodzinach wieloproblemowych, zwłaszcza wielodzietnych, rekonstruowanych oraz matek samotnie wychowujących dzieci. Rozwiązywanie problemów alkoholowych jest szczególnie trudne ze względu na trwałość wzorców kulturowych oraz dziedziczenie problemu. Ponadto nie ma stosownej profilaktyki zapobiegającej alkoholizmowi i przemocy w rodzinie.

Realizację zadań z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdziebni. Zakres podjętych działań w latach 2021-2022 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 15 Formy działań i pomocy udzielonej przez GOPS

Wyszczególnienie	2021 rok	2022 rok (za 6 m-cy)
Ogółem korzystało z pomocy GOPS	361	312
W tym:		
- z powodu ubóstwa	133	86
- z powodu bezrobocia	80	45
- z powodu niepełnosprawności	47	31
- z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	4	7
- z powodu bezradności	176	76

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni

Tabela 16 Formy działań i pomocy udzielonej przez GOPS

Lp.	Wyszczególnienie		2021 rok	2022 rok
1.	Ilość rodzin, którym udzielono pomocy w związku z występowaniem alkoholizmu		0	0
2.	Ilość rodzin, którym udzielono pomocy w związku z występowaniem przemocy		0	0
3.	Ilość rodzin, którym udzielono pomocy w związku z występowaniem molestowania seksualnego		0	0
4.	Ilość Niebieskich Kart, w tym:	sporządzonych w związku z nadużywaniem alkoholu	6	8
		sporządzonych w związku z przemocą	2	3

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni

Uzależnienie dzieci i młodzieży od substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) jest szczególnie niepokojącym zagrożeniem dla ich rozwoju. Problematyka uzależnień wymaga diagnozowania i podejmowania środków zaradczych na możliwie wczesnym etapie kontaktów młodzieży z używkami.

Bardzo często pierwszy kontakt z uzależnieniami dzieci mają już w domu rodzinnym. Uzależnienia te nie dotyczą ich bezpośrednio, ale ich najbliższych: rodziców, starszego rodzeństwa, krewnych, sąsiadów. Młodzież natomiast najczęściej z problemem tym spotyka się na różnego rodzaju imprezach i dyskotekach.

W 2016 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbyła 8 posiedzeń, podczas których zajmowała się rozpoznawaniem środowisk, w których istnieje problem alkoholowy.

Tabela 17 Działalność komisji w latach 2021-2022

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022
1.	Ilość złożonych wniosków do komisji w związku z nadużywaniem alkoholu ogółem:	9	12
	W tym:		
	- wnioski Komendy Powiatowej Policji	4	6
	- wnioski złożone przez członków rodziny	5	4
	- wnioski Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	0	2
	- wnioski z Prokuratury Rejonowej	0	0
	- wnioski złożone przez osoby obce	0	0
2.	Ilość skierowań na badanie w przedmiocie uzależnienia do alkoholu	20	6
3.	Ilość wniosków do Sądu o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego	4	1
4.	Ilość przeprowadzonych rozmów motywacyjno-profilaktycznych	15	29
5.	Ilość przeprowadzonych rozmów z członkami rodzin	2	4

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdziebni

Ponadto Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2022 roku realizowała założenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych poprzez:

- współpracę z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w realizacji zadania pn. Telefon Pogotowia Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”,
- współpracę z prokuraturą, sądem, kuratorami i policją, poradniami odwykowymi i dyrektorami szkół z terenu gminy,
- współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej Dział Poradnictwa Rodzinnego w Brodnicy - mieszkańcy Gminy Świdziebnia mogą korzystać z pomocy służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień,
- przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach występowania nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- wzywanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i motywowanie do leczenia odwykowego,
- prowadzenie rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu,
- motywowanie do podjęcia terapii, konsultowanie osób, które ukończyły leczenie odwykowe zamknięte z poradnią leczenia uzależnień,
- opiniowanie lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z zapisami Uchwały Rady Gminy Świdziebnia w sprawie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie gminy,
- kierowanie wniosków do Sądu o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego wobec osób uzależnionych od alkoholu,

- podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w pracach grup roboczych zespołu interdyscyplinarnego, powołanych w związku z procedurą Niebieskiej Karty,
- uczestnictwo w szkoleniu dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- wnoszenie opłat sądowych do wniosków składanych do sądu o nałożenie obowiązku przymusowego leczenia odwykowego,
- kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na badanie w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia,
- pokrywanie kosztów badań biegłych za sporządzenie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- profilaktykę w zakresie przemocy psychicznej, fizycznej, seksualnej wobec dzieci i kobiet, agresji i przemocy w szkole,
- realizację programu „#Lepiej Przeżyj” dla uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej, który zawiera edukację z zakresu:
 - uzależnień alkoholowych, narkotykowych i behawioralnych,
 - warsztaty komunikacji w grupie, pewności siebie i wyznaczania celów,
 - realizację programu „Senso Lyke” dla uczniów klas 1-3 szkoły podstawowej oraz przedszkola, który zawiera edukację z zakresu problemów behawioralnych i emocjonalnych, zdrowia psychicznego, rozładowywania napięcia, stresu i agresji,
- działalność świetlic środowiskowych,
- wspieranie działań służących promocji zdrowego stylu życia i aktywnych form spędzania wolnego czasu z uwzględnieniem aktywności kulturalnej i sportowej dla dzieci i młodzieży oraz mieszkańców:
 - „Tydzień profilaktyki- Dbam o zdrowie”;
 - „Rodzinny test sprawnościowy”;

- festyn rodzinny z okazji „Dnia Dziecka połączony” z działaniami informacyjno-edukacyjnymi w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy;
- festyn sportowo-rekreacyjny „Orły sportu” i „Wielka Lekcja WF”; połączony z działaniami informacyjno-edukacyjnymi w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy,
- festyn informacyjno-edukacyjny dla mieszkańców, podczas którego wystawiono namiot profilaktyczny. Podczas 5-godzinnej prezentacji przedstawiono prezentację prawidłowej pomocy przedmedycznej, tor przeszkód w alkogoglach i narkogoglach, rozpowszechniano ulotki nt. uzależnień behawioralnych, cyberprzemocy, narkotyków i alkoholu;
- współpracowano z Zespołem Szkół Nr 2 w Rypinie, gdzie prowadzono indywidualne konsultacje terapeutyczne oraz grupowe warsztaty profilaktyczne dla młodzieży z terenu gminy,
- zorganizowano warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas 4-8 o tematyce przemocy, depresji i jak radzić sobie ze stresem,
- udział w kampanii „Przeciw pijanym kierowcom”,
- udział w kampanii „Reaguj na przemoc”,
- udział w kampanii „Dopalacze- powiedz stop”,
- prowadzenie działalności edukacyjnej poprzez rozpowszechnianie broszur, plakatów, ulotek,
- działania profilaktyczno-prewencyjne z zakresu przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi oraz innych zjawisk patologicznych oraz kształtowaniu zdrowego i wolnego od nałogów stylu życia,
- prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej na temat możliwości uzyskania pomocy terapeutycznej.

Przemoc rozumiana jest jako akt godzący w wolność osobistą jednostki i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przenosi się ona również na grunt rodzinny i jest w nim często spotykanym zjawiskiem, niezależnym od kultury, środowiska, wyznania, wykształcenia, poziomu intelektualnego czy przynależności do grupy społecznej. Przemoc w rodzinie to niewątpliwie zachowanie, które poniża jednostkę, powoduje obrażenia fizyczne, psychiczne, często jednocześnie naruszając w ten sposób prawo. Rzadko jest to incydent jednorazowy. Zazwyczaj staje się jednym z wielu ogniw łańcucha agresji.

Na terenie Gminy Świdziebnia, zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Sądu Rejonowego w Brodnicy
- Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy
- Oświaty
- Służby zdrowia

Zespół interdyscyplinarny jest elementem tworzonego przez gminę systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy Rodzinie zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty”.

Zjawisko przemocy domowej w liczbach precyzyjne określenie rozmiarów przemocy w rodzinie jest trudne. Korzystając jednak z dostępnych źródeł informacji, takich jak: statystyki Policji (przeprowadzone interwencje, uruchomione procedury „Niebieskie Karty”), czy dane zbierane przez podmioty (instytucje i organizacje)

udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, a także ogólnopolskie badania populacyjne można starać się oszacować skalę zjawiska przemocy domowej.

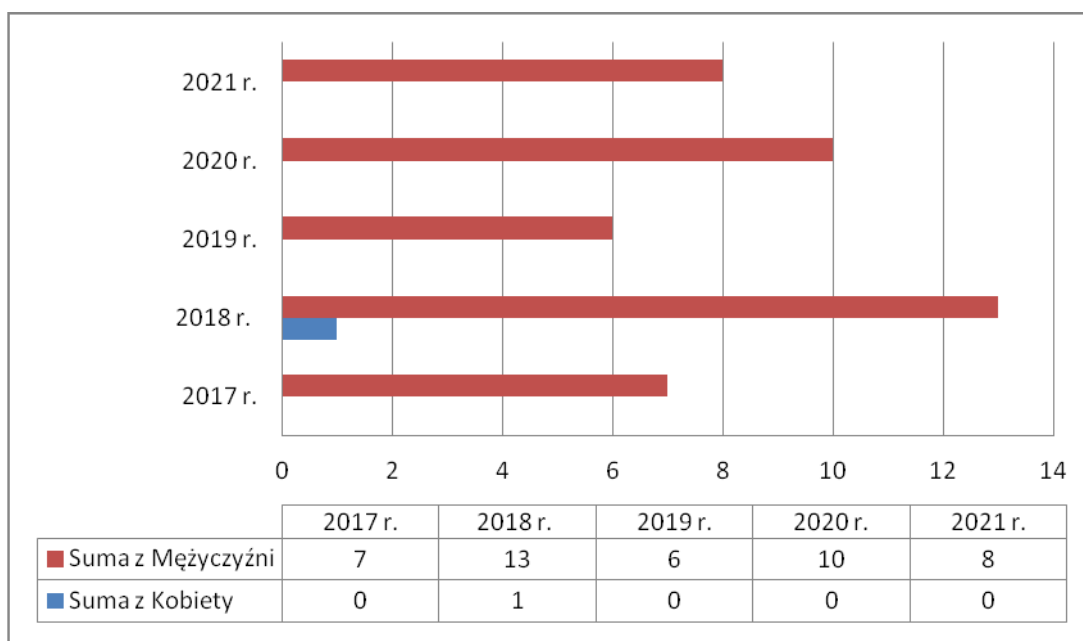
Tabela 18 Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta” przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy w latach 2017 – 2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Świdziebnia	7	14	6	10	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy

Powyższe zestawienie danych obrazuje zróżnicowanie odnotowanej przemocy domowej przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy. Zestawienie liczby sprawców przemocy domowej, z podziałem na płeć, odnotowanych w okresie od 2017 roku do końca 2021 r. na terenie Gminy Świdziebnia w ramach realizacji procedury „Niebieskiej Karty” obrazuje poniższy wykres.

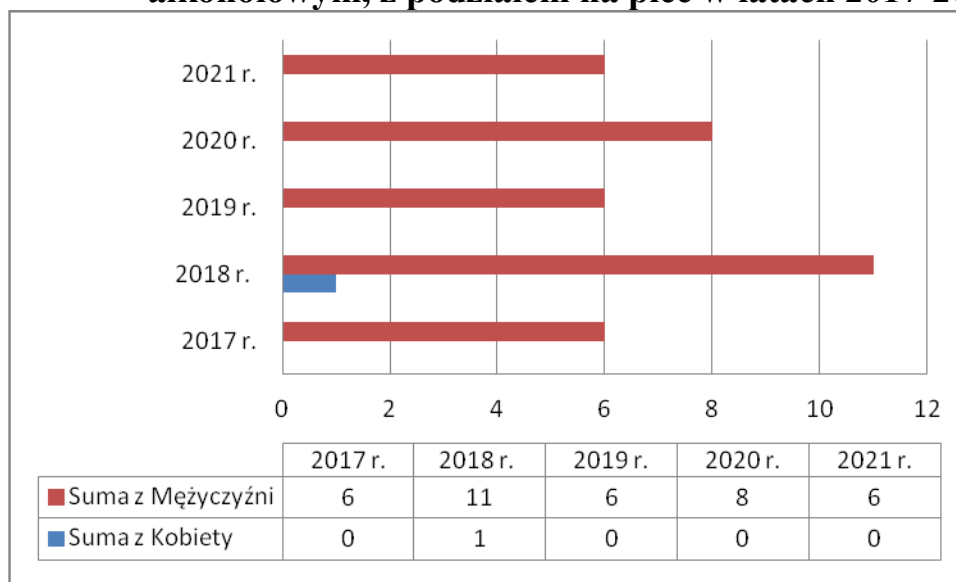
Rysunek 9 Sprawcy przemocy domowej w latach 2017 - 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy

Zestawienie liczby sprawców przemocy domowej borykających się z problemem alkoholowym, z podziałem na płeć, w okresie od 2017 roku do końca 2021 r. na terenie Gminy Świdziebnia w ramach realizacji procedury „Niebieskiej Karty” przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 10 Sprawcy przemocy domowej borykających się z problemem alkoholowym, z podziałem na płeć w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Brodnicy

Powyższe wykresy i zestawienia danych dotyczących liczby sprawców przemocy z liczbą sprawców borykających się z problemem alkoholowym wskazują na częste występowanie obu problemów jednocześnie. Wśród osób podejrzanych o stosowanie przemocy wobec najbliższych znaczącą większość stanowią mężczyźni i oni również wiodą niechlubny prym w liczebności, gdzie stanom nietrzeźwości towarzyszą zachowania agresywne.

2.3.4. Kompleksowe wsparcie dla rodziny

Rodzina spełnia istotne funkcje zaspokajające potrzeby społeczne, psychiczne i emocjonalne swoich członków. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Bezradność życiowa, wynikająca z zaburzeń

równowagi w domu rodzinnym, przejawia się następnie trudnościami w dorosłym życiu i wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny. W szczególności dotyczy to rodzin niepełnych, rekonstruowanych i wielodzietnych, i często jest przyczyną złego funkcjonowania danej rodziny. Objawia się to problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm.

Pomoc rodzinom wieloproblemowym powinna zmierzać w kierunku odbudowywania prawidłowych relacji i umacniania prawidłowych postaw rodzicielskich. Powodzenie i skuteczność działań wspierających jest tym większa, im wcześniej zostanie zdiagnozowany problem i im szybciej zostanie udzielona pomoc. Szczególne znaczenie mają działania profilaktyczno – ochronne.

Bezrobocie i niepełnosprawność powodują, że zmienia się główne źródło utrzymania rodzin – dochody z pracy są zastępowane świadczeniami socjalnymi. Zaspokojenie potrzeb osób uprawnionych do świadczeń pomocy społecznej jest niemożliwe z powodu niedostatku środków finansowych oraz braków kadrowych w GOPS w Świdziebni. Brak stałej pracy i alkoholizm to podstawowe przyczyny gwałtownego ubożenia rodzin, rozpadu więzi rodzinnych i występowania zachowań nieakceptowanych społecznie.

Wobec tego gmina, a w szczególności pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni, są zobligowani do prowadzenia intensywnej pracy socjalnej, mającej na celu kształtowanie u klientów pomocy społecznej odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do istniejącej rzeczywistości. Na rzecz rodzin żyjących w ubóstwie, w miarę posiadanych możliwości, GOPS prowadzi różne formy pomocy, począwszy od wsparcia finansowego na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, prowadzenie pracy socjalnej, udzielanie wsparcia w postaci rzeczowej, świadczenie usług opiekuńczych, aż do szeroko rozumianego poradnictwa.

Należy także podejmować współpracę z różnego rodzaju instytucjami i organizacjami wspomagającymi rodziny w pełnieniu ich prawidłowych funkcji.

Priorytetem polityki lokalnej winny być działania ukierunkowane na aktywizację zawodową osób bezrobotnych. Problem ten wymaga rozwiązania, a nie tylko minimalizowania jego skutków.

Z prowadzonych w sposób systematyczny analiz wynika, że spośród czynników oddziałujących na rozmiary niedostatku, do najważniejszych w gminie należy zaliczyć typ biologiczny rodziny. W najtrudniejszej sytuacji materialnej znajdują się rodziny niepełne oraz rodziny wielodzietne.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego: rodziny niepełne

2017r. – 19 rodzin

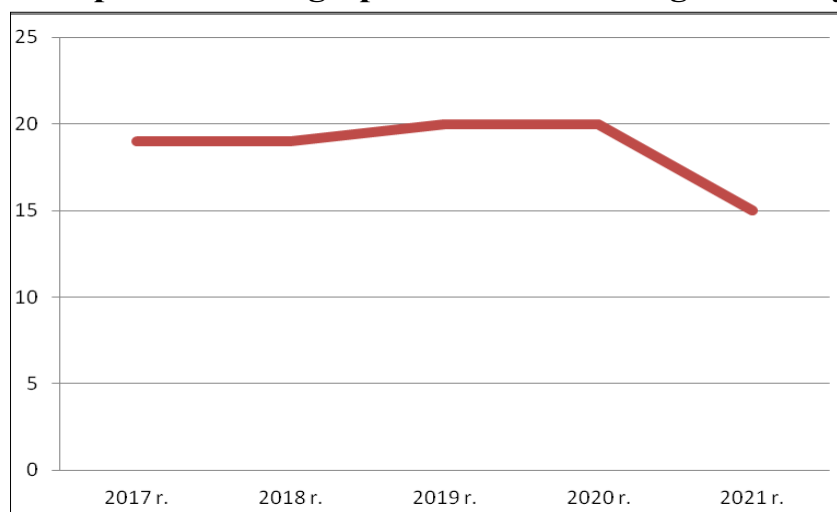
2018r. – 19 rodzin

2019r. – 20 rodzin

2020r. – 20 rodzin

2021r. – 15 rodzin

Rysunek 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego: rodziny niepełne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego: rodziny wielodzietne

2017r. – 51 rodzin

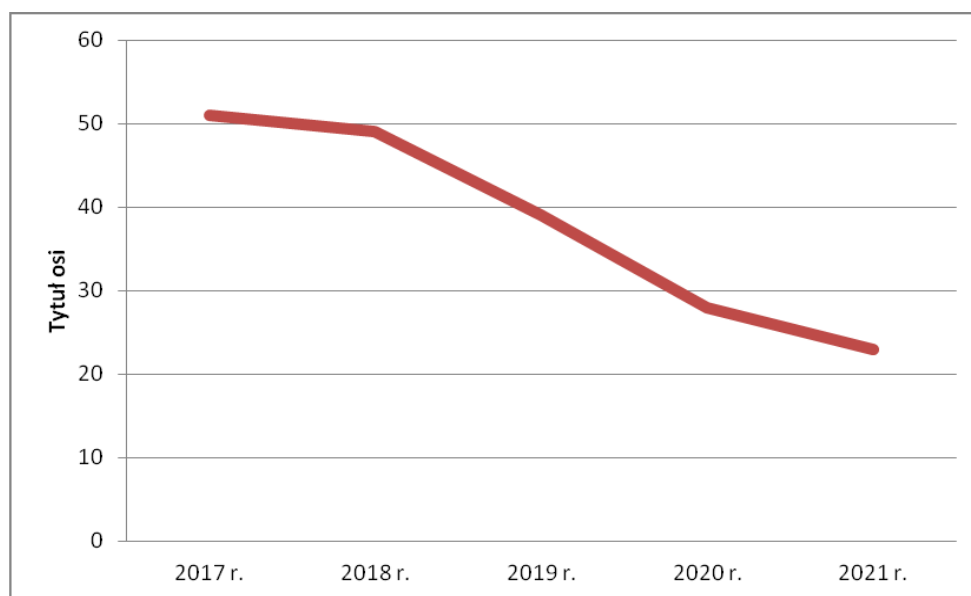
2018r. – 49 rodzin

2019r. – 39 rodzin

2020r. – 28 rodzin

2021r. – 23 rodziny

Rysunek 12 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego: rodziny wielodzietne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Jak pokazują powyższe wykresy nastąpił niewielki wzrost liczby rodzin niepełnych, a niewielki spadek rodzin wielodzietnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Prawdopodobną przyczyną tego zjawiska jest coraz częstsze nieustabilizowanie formalne i społeczne związków, co zwiększa rozkład życia małżeńskiego oraz zmian partnerów życiowych. Na podstawie danych Gminnego

Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni można stwierdzić, iż zaburzenie relacji między członkami rodziny, jak również relacji rodziny ze środowiskiem wywoływane jest czynnikami zewnętrznymi takimi, jak: brak pracy, złe warunki materialne lub wewnętrznymi, jak: brak wyuczonych wzorów prawidłowego funkcjonowania, niepełnosprawność, alkoholizm, przemoc w rodzinie.

Sytuacja rodzinna i ekonomiczna osób samotnie wychowujących dzieci jest na ogół gorsza niż sytuacja przeciętnej polskiej rodziny. Ośrodek dokłada wszelkich starań, aby służyć stosowną pomocą tym rodzinom, która może okazać się niezbędną do wypełniania ich obowiązków rodzicielskich.

W Gminie Świdziebnia większość gospodarstw domowych stanowią rodziny rolnicze. Obecna sytuacja w rolnictwie sprawia, że większość gospodarstw rolnych staje się nierentownymi. Wobec tego zauważono, że coraz więcej rodzin, głównie wielodzietnych, których źródłem dochodu jest dochód z pracy w gospodarstwie rolnym, zwraca się do Ośrodka o wsparcie.

2.3.5. Ochrona zdrowia

Sytuacja zdrowotna mieszkańców Gminy Świdziebnia oraz stan i funkcjonowanie służby zdrowia nie wyróżnia się niczym szczególnym na tle mieszkańców pobliskich gmin oraz funkcjonowania podobnych jednostek terytorialnych w regionie.

Dominującym problemem związanym z brakiem stosownych rozwiązań w służbie zdrowia jest utrudniony dostęp do specjalistycznych usług zdrowotnych.

Ważną rolę dla poprawy stanu zdrowia społeczeństwa odgrywa profilaktyka i promocja zdrowia oraz zdrowego stylu życia. Profilaktyka powinna być prowadzona wśród wszystkich grup wiekowych mieszkańców. Badania profilaktyczne oraz ułatwienie do nich dostępu mają duże znaczenie dla zdrowia, pozwalają we wczesnym stadium choroby na rozpoznanie i zastosowanie odpowiedniego leczenia.

2.4. Analiza SWOT

W celu wyodrębnienia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w Gminie Świdziebnia posłużono się narzędziem badawczym, jakim jest analiza SWOT. Pozwala ona na wyznaczenie priorytetów i dostarczanie wskazówek niezbędnych do działania. W związku z tym, że strategia dotyczy głównie rozwiązywania problemów społecznych, analizą objęto przede wszystkim czynniki mające wpływ na politykę społeczną gminy.

Tabela 19 Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
• duży udział ludności w wieku produkcyjnym, którzy swoją pracą i zaangażowaniem mogą wydajnie wpłynąć na rozwój gminy, • względnie korzystne warunki glebowe dla rozwoju rolnictwa, • dobry stan środowiska naturalnego, • względnie niski problem zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, • zasoby instytucjonalne, rzeczowe i osobowe jednostek gminnych, w tym edukacyjnych, kulturalnych i społecznych.	• bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe oraz niski poziom aktywności zawodowej (osoby, które nie szukają pracy), • narastający problem uzależnień, przede wszystkim alkoholizmu, • brak mieszkań chronionych i niewielka liczba mieszkań socjalnych, • występowanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, • ograniczona liczba miejsc pracy na terenie gminy.
Szanse	Zagrożenia
• rosnąca świadomość społeczeństwa deklarującego swoje potrzeby, • rozwój infrastruktury gospodarczej i rolniczej, • utrzymywanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców, • rozwój współpracy na szczeblu gminy, powiatu, województwa, • możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy unijnych oraz ze źródeł zewnętrznych.	• niestabilność prawa, • niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań, • starzenie się społeczeństwa, • pogłębiający się kryzys rodziny, • „ucieczka” przedsiębiorczych i wykształconych osób z terenu gminy do miast i za granicę, • wzrost liczby zagrożeń społecznych.

3. Kierunki rozwoju gminy

3.1. Wizja

W oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju społecznego została sformułowana wizja Gminy Świdziebnia:

„Gmina Świdziebnia miejscem przyjaznym mieszkańcom, wspierającym rodziny i przeciwdziałającym różnym formom wykluczenia społecznego.”

3.2. Cele

3.2.1. Cele główne

1. Inwestycje w rodzinę – wzmacnianie funkcji rodziny, w tym wspieranie rodzin wieloprotblemowych i dysfunkcyjnych.
2. Ożywienie i rozszerzenie lokalnego rynku pracy.
3. Aktywne spędzanie wolnego czasu.
4. Włączenie mieszkańców w życie społeczności wiejskiej i rozwijanie partnerskiej współpracy instytucji publicznych i organizacji pozarządowych.
5. Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu.
6. Nowoczesny, sprawny i spójny system edukacji.

3.2.2. Cele szczegółowe

Dla każdego celu głównego zostały opracowane cele szczegółowe wraz z zadaniami, które prowadzą do osiągnięcia danego celu; ponadto zostały określone podmioty odpowiedzialne za realizację zadań, źródła finansowania oraz wskaźniki. Działania mają charakter ciągły i będą realizowane w okresie, na jaki została uchwalona strategia – stosownie do istniejących potrzeb oraz możliwości gminy (finansowych, infrastrukturalnych, kadrowych, etc.), na podstawie rocznego harmonogramu realizacji działań (więcej: część 4.2. Wdrażanie i monitoring strategii, str. 72).

Cel główny 1. Inwestycje w rodzinę – wzmacnianie funkcji rodziny, w tym wspieranie rodzin wieloproblemowych i dysfunkcyjnych.

Cel szczegółowy 1.1. Wsparcie funkcjonowania rodzin w środowisku.

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
1.1.1. Organizowanie spotkań, szkoleń, prelekcji z zakresu pedagogizacji rodziców oraz psychologii rozwojowej i społecznej.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba spotkań, szkoleń, prelekcji Liczba uczestników
1.1.2. Promowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny.	Gmina, GOPS, Szkoły	Gmina, GOPS, Szkoły	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba porad Liczba projektów
1.1.3. Dożywianie dzieci i młodzieży w szkole.	Gmina, GOPS, GZEAS, Szkoły	GOPS, GZEAS, Szkoły	Środki własne gminy, budżet państwa	Liczba osób korzystających z dożywiania
1.1.4. Pomoc żywnościowa dla najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne	Liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia
1.1.5. Objęcie pomocą finansową rodzin w sytuacjach kryzysowych.	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba rodzin, Wartość udzielonych zasiłków
1.1.6. Świadczenie pracy socjalnej rodzinom problemowym i dysfunkcyjnym z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.	GOPS	GOPS	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba porad Liczba podpisanych kontraktów socjalnych, Liczba zrealizowanych kontraktów socjalnych

Cel szczegółowy 1.2. Podwyższenie standardu życia osobom starszym i niepełnosprawnym.				
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
1.2.1. Prowadzenie stałego monitoringu osób starszych i niepełnosprawnych wymagających wsparcia, szerzenie idei wolontariatu na rzecz pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, zapewnienie pobytu w ośrodkach wsparcia.	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, Szkoły, organizacje pozarządowe	Bezinwestycyjne	Liczba osób starszych i niepełnosprawnych wymagających wsparcia, Liczba podjętych inicjatyw wolontarystycznych, Liczba wolontariuszy, Liczba uczestników
1.2.2. Współpraca z rodzinami osób starszych i niepełnosprawnych celem zapewnienia im stosownej opieki, w tym świadczenie usług opiekuńczych.	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba porad, Liczba usług opiekuńczych
1.2.3. Tworzenie możliwości zapewnienia aktywnego uczestnictwa osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, Biblioteka, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba imprez, spotkań, Liczba uczestników
1.2.4. Organizowanie lub wspieranie imprez integracyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, Biblioteka, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba imprez, Liczba uczestników

Cel szczegółowy 1.3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.				
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
1.3.1. Działania informacyjne dla rodzin dotkniętych przemocą o dostępnych formach pomocy.	GOPS, GKRPA	GOPS, GKRPA, Policja, Szkoły	Środki własne gminy	Liczba osób i rodzin, którym udzielono informacji
1.3.2. Koordynacja działań w ramach procedury „Niebieska Karta”.	GOPS, Policja	GOPS, Policja, GKRPA	Środki własne gminy	Liczba podjętych działań, Liczba założonych niebieskich kart
1.3.3. Wspieranie telefonicznego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.	Gmina, GKRPA	Gmina, GKRPA	Środki własne gminy	Liczba porad
1.3.4. Stworzenie dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą alternatywnych form spędzania wolnego czasu.	Gmina, GKRPA, GOPS, Szkoły	Gmina, GKRPA, GOPS, Szkoły, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba podjętych działań, Liczba godzin zajęć zorganizowanych dla dzieci (w miesiącu), Liczba uczestników
1.3.5. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej dla ofiar przemocy.	Gmina, GOPS, GKRPA	Gmina, GOPS, GKRPA	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba porad, Liczba uczestników
1.3.6. Praca z rodziną dysfunkcyjną.	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Kuratorzy Sądowi	Gmina, GKRPA, GOPS, Szkoły, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba podjętych działań, Liczba rodzin

Cel główny 2. Ożywienie i rozszerzenie lokalnego rynku pracy.**Cel szczegółowy 2.1. Podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia skali bezrobocia i społecznych skutków bezrobocia w gminie.**

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
2.1.1. Organizacja prac społecznie użytecznych.	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, PUP	Środki własne gminy, Fundusz Pracy	Liczba osób korzystających z prac społecznie użytecznych
2.1.2. Wspieranie realizowanych przez PUP aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, staże absolwenckie, przygotowania zawodowe).	Gmina, jednostki organizacyjne, PUP	Gmina, jednostki organizacyjne, PUP, Przedsiębiorcy	Środki własne gminy i inne	Liczba osób bezrobotnych, korzystających z aktywnych form
2.1.3. Tworzenie i realizacja projektów systemowych na rzecz poprawy sytuacji osób bezrobotnych, w tym szkolenia i kursy.	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba uczestników projektu, %uczestników projektów, którzy uzyskali pracę
2.1.4. Budowa lokalnych koalicji na rzecz ekonomii społecznej.	Gmina, jednostki organizacyjne	Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, lokalni pracodawcy	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba przedsięwzięć i uczestników

Cel szczegółowy 2.2. Tworzenie warunków dla powstawania nowych miejsc pracy.				
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
2.2.1. Organizacja szkoleń i usług doradczych dla osób zamierzających otworzyć lub rozszerzyć własną działalność gospodarczą.	Gmina	Gmina, PUP, ZUS, US i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba szkoleń, Liczba usług doradczych, Liczba uczestników
2.2.2. Promocja gminy z nastawieniem na pozyskanie inwestorów.	Gmina	Gmina	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba powstałych miejsc pracy
Cel główny 3. Aktywne spędzanie wolnego czasu.				
Cel szczegółowy 3.1. Świadome i aktywne społeczeństwo.				
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
3.1.1. Działania zmierzające do ożywienia czytelnictwa wśród dorosłych, dzieci i młodzieży.	Gmina, Biblioteka, Szkoły	Gmina, Biblioteki, Szkoły i inne	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba działań Liczba czytelników
3.1.2. Organizowanie i wspieranie spotkań dla mieszkańców z ciekawymi ludźmi sztuki, kultury, literatury itd.	Gmina, Biblioteka, Szkoły	Gmina, Biblioteki, Szkoły i inne	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba spotkań, Liczba uczestników
3.1.3. Zwiększenie roli kulturotwórczej biblioteki dla mieszkańców Gminy Świdziebnia.	Biblioteka	Biblioteka	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników
3.1.4. Stworzenie warunków dla rozwoju zainteresowania wiedzą i sztuką, lokalnego amatorskiego ruchu artystycznego, rozwoju folkloru, rękodzieła ludowego i artystycznego oraz pielęgnowania lokalnych tradycji regionalnych.	Gmina, Biblioteka, Szkoły	Gmina, Biblioteki, Szkoły i inne	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba przedsięwzięć, Liczba uczestników

Cel szczegółowy 3.2. Wzrost integracji i wzmacnianie więzi społecznych.				
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
3.2.1. Organizowanie i wspieranie przedsięwzięć rekreacyjnych, integracyjnych, kulturalnych, sportowych dla mieszkańców w miejscu i poza miejscem zamieszkania.	Gmina, Szkoły, Biblioteka, organizacje pozarządowe	Gmina, Szkoły, Biblioteka, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba przedsięwzięć i uczestników, % przedsięwzięć zorganizowanych z inicjatywy mieszkańców gminy
3.2.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej rozwojowi kultury i sportu oraz wzmacnianiu więzi społecznych.	Gmina, Biblioteka	Gmina, Szkoły, Biblioteka, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba obiektów, Liczba inwestycji
Cel szczegółowy 3.3. Efektywne zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.				
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
3.3.1. Budowa i utrzymywanie placów zabaw dla dzieci.	Gmina, Szkoły	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba placów zabaw
3.3.2. Organizowanie turniejów, konkursów i imprez sportowych.	Gmina, Szkoły	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba działań, liczba uczestników, liczba uczestników, % uczestników, którzy byli zarazem współorganizatorami przedsięwzięcia

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
3.3.3. Organizowanie aktywnych form spędzania ferii i wakacji.	Gmina, Szkoły	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba przedsięwzięć, Liczba Uczestników, Liczba godzin zajęć w ofercie
3.3.4. Organizowanie i wspieranie wycieczek, kolonii, półkolonii edukacyjnych, rekreacyjnych, integracyjnych dla dzieci i młodzieży.	Gmina, Szkoły	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba przedsięwzięć, Liczba uczestników, % stałych uczestników poszczególnych przedsięwzięć
3.3.5. Organizowanie zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych, sportowych, integracyjnych dla dzieci i młodzieży.	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba zajęć, Liczba uczestników Liczba zajęć, Liczba uczestników jaki % uczestników tych zajęć stanowią dzieci i młodzież pochodzące z rodzin problemowych, Jaki % dzieci z rodzin korzystających z pomocy społecznej bierze udział w tych przedsięwzięciach

Cel główny 4. Włączenie mieszkańców w życie społeczności wiejskiej i rozwijanie partnerskiej współpracy instytucji publicznych i organizacji pozarządowych.

Cel szczegółowy 4.1. Tworzenie warunków do podejmowania lokalnych inicjatyw.

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
4.1.1. Organizacja szkoleń, warsztatów i spotkań z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz możliwości pozyskiwania przez nie środków ze źródeł zewnętrznych.	Gmina	Gmina, PUP, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba szkoleń, Liczba uczestników
4.1.2. Organizacja szkoleń, kursów, warsztatów dla lokalnych liderów.	Gmina	Gmina, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba szkoleń, Liczba uczestników, Liczba liderów lokalnych działających w gminie
4.1.3. Prowadzenie działań i tworzenie warunków do powstawania organizacji pozarządowych, grup formalnych i nieformalnych.	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba powstałych organizacji pozarządowych i grup

Cel szczegółowy 4.2. Aktywizowanie mieszkańców.

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
4.2.1. Wspieranie i pobudzanie inicjatyw mieszkańców w zakresie organizacji różnorodnych działań i imprez integracyjnych i okolicznościowych.	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba przedsięwzięć podjętych z inicjatywy mieszkańców Liczba uczestników
4.2.2. Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności.	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba zrealizowanych działań

Cel główny 5. Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu.				
Cel szczegółowy 5.1. Promocja zdrowia i zdrowego stylu życia.				
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
5.1.1. Organizacja spotkań promujących zdrowy styl życia.	Gmina, Placówki Służby Zdrowia	Gmina, Placówki Służby Zdrowia	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba spotkań, Liczba uczestników
5.1.2. Edukacja zdrowotna dzieci i młodzieży.	Gmina, Placówki Służby Zdrowia, Szkoły	Gmina, Placówki Służby Zdrowia, Szkoły	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba działań, Liczba uczestników
Cel szczegółowy 5.2. Profilaktyka zdrowotna i poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej.				
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
5.2.1. Organizacja lub wspieranie badań profilaktycznych i imprez propagujących profilaktykę zdrowotną.	Gmina, Placówki Służby Zdrowia, organizacje pozarządowe	Gmina, Placówki Służby Zdrowia i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba działań, Liczba uczestników
5.2.2. Działania zmierzające do zmniejszenia skali występowania wad postawy u dzieci i młodzieży.	Gmina, Placówki Służby Zdrowia, organizacje pozarządowe	Gmina, Placówki Służby Zdrowia i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba działań, Liczba uczestników
5.2.3. Realizacja programów profilaktycznych dla mieszkańców, w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych z grup dyspenseryjnych.	Gmina, Placówki Służby Zdrowia, organizacje pozarządowe	Gmina, Placówki Służby Zdrowia i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba działań, Liczba uczestników

Cel szczegółowy 5.3. Zmniejszanie skali uzależnień.				
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
5.3.1. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy.	Gmina, GOPS, GKRPA	Gmina, GOPS, GKRPA	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba osób z problemem alkoholowym
5.3.2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.	Gmina, GOPS, GKRPA	Gmina, GOPS, GKRPA	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba porad, Liczba uczestników
5.3.3. Propagowanie stylu życia wolnego od alkoholu i uzależnień.	Gmina, GOPS, GKRPA, Placówki Służby Zdrowia	Placówki Służby Zdrowia	Bezinwestycyjne	Liczba osób z problemem alkoholowym
5.3.4. Pomoc socjalna dla osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień.	GOPS, GKRPA	GOPS, GKRPA	Środki własne gminy	Liczba osób i rodzin, Liczba podpisanych kontraktów socjalnych, % zrealizowanych kontraktów socjalnych
5.3.5. Działania informacyjne w zakresie uzależnień i leczenia.	Gmina, GOPS, GKRPA	Gmina, GOPS, GKRPA	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba osób, którym udzielono informacji
5.3.6. Współpraca z nauczycielami i pedagogami szkolnymi pod kątem problemu uzależnień wśród dzieci i młodzieży szkolnej.	Gmina, GOPS, GKRPA, Szkoły	Gmina, GOPS, GKRPA, Szkoły	Bezinwestycyjne	Liczba dzieci i młodzieży z problemem uzależnień
5.3.7. Funkcjonowanie świetlic środowiskowych.	Gmina, GOPS, GKRPA, Szkoły	Gmina, GOPS, GKRPA, Szkoły	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba świetlic środowiskowych Liczba uczestników, Liczba godzin funkcjonowania świetlicy

Cel główny 6. Nowoczesny, sprawny i spójny system edukacji.**Cel szczegółowy 6.1. Nowoczesny system edukacji.**

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
6.1.1. Modernizacja infrastruktury obiektów szkolnych.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły	Środki własne gminy, budżet państwa, środki zewnętrzne	Liczba zmodernizowanych placówek Liczba inwestycji
6.1.2. Doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba funkcjonalnych placówek
6.1.3. Podnoszenie kwalifikacji kadr pedagogicznych.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba osób, które podniosły kwalifikacje, Liczba przedsięwzięć zorganizowanych przez kadry dzięki podniesieniu kompetencji

Cel szczegółowy 6.2. Dostępność bogatej oferty edukacyjnej.

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
6.2.1. Pomoc w zdobyciu wykształcenia i nowych kwalifikacji przez osoby niepełnosprawne.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły i inne	Środki własne gminy, budżet państwa, PFRON	Liczba beneficjentów
6.2.2. Promocja twórczości młodych artystów.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba działań, Liczba uczestników

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
6.2.3. Organizacja lub wspieranie szkolnictwa osób dorosłych.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba działań, Liczba uczestników
6.2.4. Inicjowanie, organizowanie, promocja różnorodnych form działań sprzyjających kształtowaniu u dzieci i młodzieży postaw patriotycznych, poszanowania dla tradycji i historii oraz dorobku gminy i regionu.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba przedsięwzięć, Liczba uczestników, % uczestników, którzy brali udział w zorganizowaniu przedsięwzięcia
6.2.5. Organizowanie lub wspieranie przedsięwzięć przybliżających dzieciom i młodzieży kulturę wysoką w miejscu i poza miejscem zamieszkania.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba przedsięwzięć, Liczba uczestników, % uczestników, którzy brali udział w zorganizowaniu przedsięwzięcia
6.2.6. Promocja i wspieranie form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, które sprzyjają rozwojowi zainteresowań.	Gmina, GZEAS, Szkoły	Gmina, GZEAS, Szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba realizowanych przedsięwzięć, Liczba uczestników
6.2.7. Szkolenia dla dzieci i młodzieży w zakresie zasad ruchu drogowego z możliwością uzyskania karty rowerowej i motorowerowej.	Gmina, Szkoły, Policja	Gmina, Szkoły, Policja	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba szkoleń, Liczba uczestników % uczestników, którzy przystąpili do egzaminu na kartę % uczestników, którzy otrzymali kartę

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźnik
6.2.8. Szkolenia dla dzieci szkół podstawowych na temat zasad bezpieczeństwa w ruchu pieszym i drogowym.	Gmina, Szkoły, Policja	Gmina, Szkoły, Policja	Środki własne gminy, środki zewnętrzne	Liczba szkoleń, Liczba uczestników

4. Zarządzanie realizacją strategii

4.1. Odpowiedzialność za koordynację realizacji strategii

Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.) podmiotem odpowiedzialnym za koordynację realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świdziebnia na lata 2023 – 2028 jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdziebni.

Ponadto w realizacji strategii oczekuje się wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

- Powiatowego Urzędu Pracy;
- Placówek oświatowych;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;
- Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności;
- Organizacji pozarządowych;
- Parafii;
- Placówek opieki zdrowotnej.

4.2. Wdrażanie i monitoring strategii

Monitoring strategii polega na ciągłym śledzeniu procesu wdrażania strategii i ocenie sposobu realizacji oraz rezultatów działań przy pomocy odpowiednio dobranych wskaźników. Monitoring umożliwia identyfikację nowych problemów, ocenę zaangażowania i współpracy jednostek odpowiedzialnych za realizację strategii oraz ocenę rezultatów działań. W oparciu o wnioski z analizy gromadzonych na bieżąco informacji następuje aktualizacja i dostosowanie zapisów strategii do dokonujących się zmian prawnych, gospodarczych i politycznych.

Podstawą skutecznego wdrożenia strategii jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno – gospodarczych zachodzących na terenie gminy. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są wyznaczone działania.

Planuje się spotkania zespołu roboczego przynajmniej raz w roku w celu przedyskutowania wniosków wynikających z analizy danych zebranych w ramach monitoringu oraz podjęcia decyzji o wprowadzeniu koniecznych zmian i uzupełnień do strategii, np. rozszerzenie listy działań lub celów, opracowanie nowych programów operacyjnych, etc.

Na podstawie wniosków wynikających z monitoringu zespół roboczy – we współpracy z podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu strategii – co roku opracowuje roczny harmonogram realizacji działań zapisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świdziebnia na lata 2023 – 2028.

4.3. Wskazanie sposobów dokonywania zmian strategii

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem określającym cele i działania w zakresie problematyki społecznej realizowane w Gminie Świdziebnia do roku 2028. Strategia nie jest dokumentem zamkniętym i stosowanie do wyników monitoringu oraz zmian zachodzących w otoczeniu, jak i w samym społeczeństwie, będzie wymagać okresowej aktualizacji. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy pierwszy etap planowania. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w strategii.

Aktualizację Strategii proponuje się dokonywać na podstawie analizy realizacji szczegółowych celów i zadań. Zbierane podczas monitorowania informacje stanowią bazę do weryfikacji i aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Zmiany w strategii będą przyjmowane w drodze uchwały Rady Gminy Świdziebnia.

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Projekt strategii wskazuje najważniejsze problemy społeczne mieszkańców w kontekście uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych gminy. Jest także drogowskazem pokazującym sposoby eliminacji negatywnych zjawisk społecznych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu poprawy zjawisk występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków życia i lepszego zaspokojenia potrzeb wybranych kategorii osób i rodzin.

Wobec powyższego podjęcie uchwały jest zasadne.

Przewodniczący Rady

Jarosław Cyrankowski